

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA
GENERALNA POLICIJSKA UPRAVA
UPRAVA UNIFORMIRANE POLICIJE

PRIROČNIK ZA UPORABO **FIZIČNE SILE V POLICIJI**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA
GENERALNA POLICIJSKA UPRAVA
UPRAVA UNIFORMIRANE POLICIJE

PRIROČNIK
ZA UPORABO FIZIČNE SILE
V POLICIJI

Ljubljana 2007

PRIROČNIK ZA UPORABO FIZIČNE SILE V POLICIJI

Izdalo: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija

Priprava: GPU, UUP, Silvo Nemanič

Sodelovali: Igor Naraglav, Boris Zakelšek, Leon Grager, Slavko Brezovnik, Gregor Gabrijel in Vladimir Ilič

Lektoriranje: Zdenka Zabukovec

Fotografiranje: Tomislav Prijanovič

Oblikovanje naslovnice: Boris Teodorovič

Oblikovanje besedila: Mirsada Dželadini

Tisk: Mond grafika, d. o. o.

Naklada: 500 izvodov

Ljubljana 2007

KAZALO

Stran

1. UVOD	5
2. POJMOVNA IN PRAVNA OPREDELITEV	8
2.1 Pojem »fizična sila«	9
2.2 Pravne osnove	10
2.3 Osnovna načela za uporabo fizične sile	11
2.4 Pojma »upiranje« in »napad«	13
3. VRSTE (OBLIKE) FIZIČNE SILE	18
3.1 Strokovni prijemi	20
<i>Prijemi z neposredno uporabo telesne sile</i>	<i>20</i>
<i>Vzvodni prijemi</i>	<i>24</i>
<i>Prijemi z davljenjem</i>	<i>36</i>
3.2 Strokovni udarci	39
<i>Udarci z roko</i>	<i>40</i>
<i>Udarci z nogo</i>	<i>48</i>
3.1.1 Ciljne točke udarjanja	53
3.3 Strokovni meti	55
3.4 Strokovni pritiski za obvladovanje pasivnega upiranja	60
3.4.1 Ciljne točke, smer in način izvedbe	61
<i>Načini izvajanja pritiskov</i>	<i>62</i>
3.4.2 Ciljne točke in načini izvajanja pritiskov	64
<i>Pritiski na točke na roki</i>	<i>64</i>
<i>Pritiski na točke na nogi</i>	<i>67</i>
<i>Pritiski na točke na trupu</i>	<i>67</i>
<i>Pritiski na točke na vratu in glavi</i>	<i>70</i>
<i>Pregled živčnih točk</i>	<i>72</i>
3.4.3 Uporaba pritiskov v policijskih postopkih	73
<i>Postopek s sedečo osebo</i>	<i>74</i>
<i>Postopek z ležečo osebo</i>	<i>74</i>
<i>Postopek z osebo, ki se prime za predmet</i>	<i>75</i>
<i>Postopek z osebo, ki se upira med vrati</i>	<i>77</i>
<i>Postopek v vozilu</i>	<i>78</i>
3.5 Uporaba individualne telesne sile za potiskanje ali prenašanje oseb	79
3.6 Skupinska uporaba telesne sile	84
<i>Potiskanje množice oseb</i>	<i>87</i>
<i>Razdvajanje množice</i>	<i>89</i>

4. SAMOOBRAMBA IN NJENI ELEMENTI	.92
4.1 Splošno o samoobrambi	.92
4.2 Samoobramba v policiji	.93
4.3 Napad in obramba	.93
4.4 Stabilni položaji policistov za izvajanje elementov samoobrambe	.96
4.5 Načini umikanja - izmikanja napadom	.98
4.6 Blokade z roko	101
4.7 Kombinacije elementov fizične sile - obrambe od napadov	105
<i>Prikaz nekaterih kombinacij . . . . .</i>	<i>107</i>

UPORABA FIZIČNE SILE V POLICIJI

1. UVOD

Policija sme, tako kot nekateri drugi državni organi, pri svojem delu uporabljati različna, z zakonom predpisana pooblastila, med katerimi so tudi prisilna sredstva. Pri tem mora biti uspešna, predvsem pa učinkovita, saj je njena dejavnost neprestano pod drobnogledom javnosti. Družba nalaga policiji vse več nalog, to pa pomeni, da mora veliko pozornosti posvečati strokovnosti, profesionalizaciji, specializaciji in ob tem tudi usposabljanju in izpopolnjevanju. Z razvojem demokratizacije mora policija javnosti stalno pojasnjevati in opravičevati svoja ravnanja, saj ta natančno in kritično proučuje njeno delo ter za vsako ugotovljeno nepravilnost zahteva odgovornost.

Stalno usposabljanje policistov za uporabo prisilnih sredstev je nujno potrebno, saj policijsko delo zahteva veliko praktičnega znanja, brez katerega profesionalizacija policije ni možna. Spoznanja v nekaterih policijskih organizacijah (v Veliki Britaniji, Nemčiji, ZDA) kažejo, da je učinkovitost policije bistvenega pomena pri doseganju ciljev. Ko je za umiritev enega nasilneža potrebnih ducat policistov, ni možno govoriti o profesionalni policiji!

Prisilna sredstva, s pomočjo katerih lahko policisti varujejo življenje in premoženje, zagotavljajo javni red in opravljajo druge naloge ter s tem zagotavljajo temeljne pravice in svoboščine državljanom, so različna. Predpisana so lahko samo z zakonom, glede na posledice, ki jih lahko povzročijo, pa so praviloma razvrščena od najmilejšega (sredstva za vklepanje) do najhujšega (strelno orožje). Policisti z njimi neposredno delujejo na ljudi, pri tem pa morajo paziti, da koga ne poškodujejo ali z njim ne ravnajo grdo. Uporabijo jih lahko samo v nujnih primerih, ko drugače ne morejo opraviti uradne naloge.

Fizična sila spada med milejša prisilna sredstva in je sestavljena iz množice različnih elementov, ki zahtevajo dobro usposobljenost policistov. Za zakonito, strokovno in učinkovito uporabo fizične sile kot prisilnega sredstva ni dovolj samo teoretično znanje o pogojih

za uporabo, ampak sta potrebni tudi (in predvsem) dobra **telesna pripravljenost in praktična izurjenost policistov**. Pri tem je zelo pomembna tudi taktičnost v postopku, saj lahko policisti zaradi neupoštevanja pravil po nepotrebem poškodujejo osebo v postopku in izpostavijo sebe ali koga drugega. Poleg tega morajo vselej paziti na obnašanje in ravnanje, na korektnost in tudi humanost pri izvajanju ukrepov.

V policiji se podatki o uporabi prisilnih sredstev evidentirajo in vnašajo v računalniško bazo, primeri in način uporabe fizične sile, posledice ter vzroki za uporabo pa se vsako leto tudi analizirajo. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je delež fizične sile [v kombinaciji z uporabo sredstev za vklepanje in vezanje] več kot 95 % vseh uporabljenih prisilnih sredstev. Podatki kažejo tudi, da se veliko policistov pri uporabi poškoduje, eden od vzrokov pa je lahko tudi nestrokovna uporaba fizične sile.

Uporaba fizične sile z različnimi elementi je torej prva in zato osnovna »veščina«, ki jo mora do določene stopnje obvladati vsak policist. Na vprašanje, kateri elementi so najučinkovitejši, ni možnega enotnega odgovora, ker je to odvisno tudi od vsakega posameznika, njegovih telesnih značilnosti in sposobnosti. V nekaterih tujih državah v zadnjem času poskušajo slabše obvladovanje strokovnih elementov fizične sile (ju-jitsu, karate, judo) nadomeščati z drugimi prisilnimi sredstvi – tehničnimi pripomočki (s plinskimi razpršilci in podobnimi sredstvi za pasivizacijo), s številčno premočjo policistov, s posebej opredeljenimi taktikami in s predpisovanjem telesnih značilnosti in psihofizičnih zmognosti policistov. Kljub temu pa ugotavljajo, da je obvladovanje strokovnih elementov fizične sile za policijsko delo nujno potrebno, zato imajo določena strokovna pravila in tudi redno izvajajo usposabljanja na tem področju.

Primeri v praksi so različni, nanje vplivajo različne okoliščine, zato je natančna normativna ureditev na tem področju praktično nemogoča. Učinkovitost je mnogokrat odvisna tudi od osebnostnih lastnosti policista, zato je uporaba fizične sile še toliko zahtevnejša.

---

¹ Uradni list RS, št. 40/2006

Leta 2006 je začel veljati nov Pravilnik o policijskih pooblastilih¹, ki fizično silo opredeljuje podobno kot prejšnji podzakonski akti. Natančneje pa je opredeljeno, da pomeni uporabo fizične sile kot prisilnega sredstva tudi, ko policist osebo z **neposredno uporabo telesne sile** potiska, jo prenaša ali uporabi **pritiske** za obvladovanje pasivnega upiranja osebe. Tudi za pasivno upiranje je v novem pravilniku določena **postopnost uporabe** posameznih elementov fizične sile, saj predpisuje, da sme policist uporabiti udarce in mete le, če ugotovi, da s strokovnimi prijemi ali z uporabo telesne sile ne bo dosegel namena uporabe.

Vsebina tega priročnika natančno opredeljuje in prikazuje fizično silo kot prisilno sredstvo in je namenjena vsem policistom, predvsem pa izvajalcem programov izpopolnjevanja in usposabljanja na vseh ravneh policijske organiziranosti.

V priročniku so zbrana pravna in strokovna pravila, **napotki in pojasnila za uporabo elementov fizične sile kot prisilnega sredstva** iz naslednjih virov: M. Žaberl, Praktični postopek – uporaba policijskih pooblastil, poenotenje policijskih postopkov, 2001; M. Marolt, Policijska pooblastila, 2003; Prisilna sredstva, Spretnosti obvladovanja neoboroženega napadalca, Centrex (Centralni policijski organ za usposabljanje in razvoj Velike Britanije), 2002, iz nekaterih diplomskih nalog študentov FPVV (nekdaj VŠNZ), ki se nanašajo na uporabo prisilnih sredstev in izkušeni inštruktorjev oziroma strokovnjakov, ki se v policiji sistematično ukvarjajo s tem področjem.

2. POJMOVNA IN PRAVNA OPREDELITEV

Fizično silo kot prisilno sredstvo poznajo vse svetovne policije, poleg tega pa jo v Sloveniji pri svojem delu uporabljajo tudi pripadniki drugih državnih organov, in sicer: vojske, zasebnih varnostnih služb, carine in zavodov za izvrševanje kazenskih sankcij.

Fizična sila je praviloma opredeljena kot osnovna in **najmilejša** vrsta prisilnega sredstva za neposredno delovanje na ljudi. Sestavljena je iz množice elementov, kot so: **prijemi, udarci, pritiski in meti**, s pomočjo katerih, ob uporabi **lastne telesne moči**, policist obvlada upiranje osebe ali prepreči njen napad. Gre torej za neposredno **telesno soočenje** upirajoče se osebe ali napadalca s policistom. Fizična sila je torej v policiji najosnovnejše prisilno sredstvo, sestavljeno iz strokovnih prijemov, udarcev, metov in pritiskov za obvladovanje pasivnega upiranja ter drugih načinov uporabe telesne sile oseb (individualno ali skupinsko). Razumemo jo kot najmilejše prisilno sredstvo, čeprav se v praksi pogosto izkaže kot grobo in nevarno, tako za osebo, proti kateri je uporabljeno, kot tudi za policista.

Glede na posledice je lahko uporaba nekaterih elementov fizične sile nevarna, zato se pogosto pojavljajo dileme, kaj je »milejše« prisilno sredstvo. V praksi se velikokrat ugotavlja, da se lahko z **nestrokovno** uporabo prijemov, udarcev in metov povzročijo tudi zelo hude poškodbe, lahko celo hujše kot z uporabo palice.

PRI NESTROKOVNI UPORABI LAHKO ZA KRŠITELJA NASTANEJO SORAZMerno HUJŠE POSLEDICE KOT PRI PRAVILNI UPORABI, ČEPRAV JE UPORABA ZAKONITA.

Poleg tega lahko zaradi nestrokovne uporabe² policisti ne dosežejo namena uporabe (ne obvladajo kršitelja, ne preprečijo napada ...), zato morajo uporabiti »hujša« prisilna sredstva. Kljub temu pa morajo pri uporabi fizične sile upoštevati številne omejitve in načela, ki jih določajo predpisi, med katerimi je strokovnost ena bistvenih. Ni dovolj, da je uporaba zakonita, humana in sorazmerna z upiranjem, biti mora tudi **strokovna**³.

POLICIST LAHKO UPORABI SAMO TISTE ELEMENTE FIZIČNE SILE, ZA KATERE JE USPOSOBLJEN, IN NA NAČIN, S KATERIM POVZROČI NAJMANJŠE ŠKODLJIVE POSLEDICE.

Strokovno lahko policist uporablja fizično silo le, če obvlada **samoobrambne in druge tehnike, ki so v programih usposabljanja**, in **če je dobro telesno pripravljen**. Telesno moč pa uporablja strokovno takrat, ko jo uporablja sorazmerno in humano glede na okoliščine konkretnega dogodka. S strokovnostjo je povezana tudi učinkovitost, ki je za policijo še posebej pomembna.

² Tudi nezadostna uporaba sile je lahko ocenjena kot nestrokovna uporaba fizične sile.

³ Strokovnost je eno od temeljnih načel, ki jih morajo policisti upoštevati pri izvajanju pooblastil – uporabi prisilnih sredstev.

POLICIST MORA IZBRATI TISTI ELEMENT FIZIČNE SILE, S KATERIM BO Z NAJMANJŠIMI ŠKODLJIVIMI POSLEDICAMI ZA OSEBO, PROTI KATERI GA UPORABI, OPRAVIL URADNO NALOGO.

Uporabo fizične sile lahko opredelimo z dveh vidikov, in sicer:

- kot **pravico in dolžnost policista**, da opravi uradno nalogo, in
- kot **pravico in dolžnost** do lastne obrambe, kadar je napaden, in do obrambe druge osebe.

Obe okoliščini se v postopkih pogosto prepletata, zato so policisti velikokrat razpeti med dolžnostmi in omejitvami. Težko se odločijo, kateri element naj izberejo za strokovno in učinkovito izvedbo naloge.

STALIŠČE OZN O UPORABI SILE

1. **Ne** uporabiti več sile, kot je absolutno potrebno, da bi dosegli zakoniti cilj pri izpolnjevanju zakonsko določenih nalog!
2. **Ne** zamenjevati minimalne uporabe sile z nezadostno uporabo sile!

INTERNATIONAL IMMIGRATION TRAINING COURSE – Use of Force

2.1 Pojem »fizična sila«

Fizična sila pomeni tisto prisilno sredstvo, s katerim osebe, ki jih zakon za to pooblašča, uporabljajo svojo telesno moč in znanje boričnih veščin ter spretnosti za izvedbo uradnih nalog. O delovanju sile lahko praviloma govorimo samo takrat, ko pride do dotika dveh teles. Fizična sila na daljavo ne deluje (kot električna in magnetna sila), to je torej **telesna sila**, ki je pri posameznikih različna, odvisna od njegovih telesnih značilnosti in sposobnosti.

UPORABA FIZIČNE SILE KOT PRISILNEGA SREDSTVA JE UPORABA TELESNE MOČI IN SPRETNOSTI POLICISTA (GIBANJE TELESA ALI DELOV TELESA V TELO DRUGE OSEBE) PROTI DRUGI OSEBI Z NEPOSREDNIM FIZIČNIM STIKOM (DOTIKOM).

Pojem »fizičen« pomeni⁴: »NANAŠAJOČ SE NA ČLOVEŠKI ORGANIZEM, TELESEN«.

Pojem »sila« pa med drugim pomeni⁵:

- kar ni telo in premaguje vztrajanje telesa v določenem položaju;
- kar je povzročeno z delovanjem osebka na koga ali kaj, da premaga nasprotovanje, ovire;
- telesno ali duševno sposobnost za premagovanje vztrajanja koga ali česa v določenem stanju, položaju;

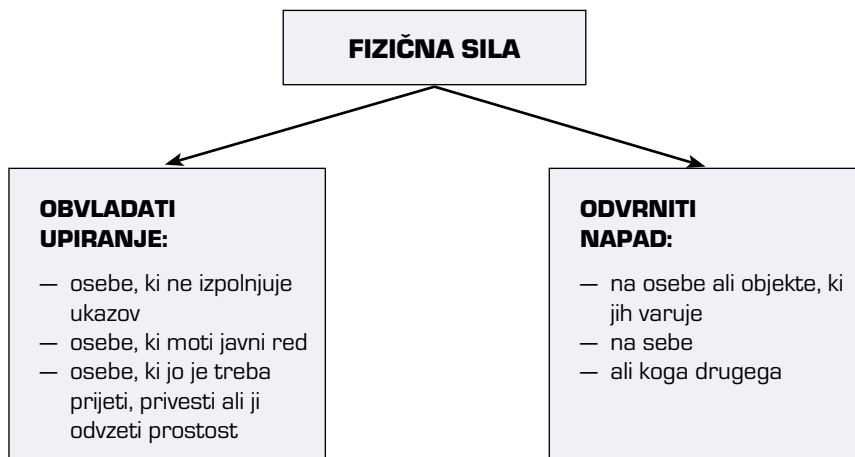
⁴ Slovar slovenskega knjižnega jezika I

⁵ Slovar slovenskega knjižnega jezika IV

- značilnost česa glede na premagovanje vztrajanja koga ali česa drugega v določenem položaju, stanju;
- kar premaguje vztrajanje koga v določenem položaju, stanju.

Iz razlage pojmov je razvidno, da je fizična sila vedno povezana s telesno močjo, smerjo in načinom gibanja telesa ali delov telesa osebe, ki jo uporablja.

2.2 Pravne osnove

V 50. členu **Zakona o policiji**⁶ je fizična sila med prisilnimi sredstvi naštet na tretjem mestu. V drugem odstavku 50. člena pa so predpisani splošni pogoji, kdaj se uporaba sile šteje za uporabo prisilnega sredstva.

Za uporabo prisilnega sredstva se šteje, ko z zakonom predpisano prisilno sredstvo uporabi:

- policist,
- pri opravljanju nalog policije,
- za neposredno delovanje na osebe.

V 51.b členu zakon predpisuje splošne pogoje⁷ za uporabo fizične sile. Zakon med drugim določa, da **sme** policist fizično silo uporabiti, tudi **če ne more drugače** obvladati upiranja osebe ali odvrniti napada na osebe, objekte, ki jih varuje, ali napada na sebe ali koga drugega. Pogoji glede upiranja osebe so v tem členu tudi natančneje določeni (glej preglednico), in sicer da smejo policisti uporabiti fizično silo zoper osebe:

- ki ne izpolnjujejo zakonitega ukaza,

⁶ Uradni list RS, št. 107/2006 (Zpol-UPB6).

⁷ Enaki pogoji veljajo tudi za uporabo plinskega razpršilca in palice.

- ki motijo javni red,
- ki jih je treba prijeti, privedi ali jim odvzeti prostost.

Policisti se morajo pri svojem delu največkrat v zelo kratkem času odločiti o vrsti in načinu ukrepanja. Zato določila 51. člena – »če ne more drugače« – ne upoštevajo vedno dosledno, ker so policisti za uporabo drugih metod (taktičnih, psiholoških, komunikacijskih) morda manj izkušeni in usposobljeni. Tako se lahko mnogokrat prehitro odločijo za uporabo sile, posledica tega pa je lahko prekoračitev uporabe prisilnega sredstva!

Pravilnik o policijskih pooblastilih v poglavju o prisilnih sredstvih v 81. členu določa, da se za uporabo fizične sile šteje **neposredna uporaba sile policista s strokovni prijemi, udarci, in meti**. Za uporabo fizične sile se štejejo tudi **strokovni pritiski** za obvladovanje pasivnega upiranja, individualna ali skupinska **uporaba telesne sile** za potiskanje ali prenašanje oseb in za potiskanje ter razdvajanje množice.

Poleg naštevanja oblik fizične sile pa pravilnik v 3. odstavku omenjenega člena⁸ posredno določa tudi, katere so hujše in lažje oblike fizične sile. Določeno je, da so udarci in meti v primerjavi s strokovnimi prijemi ali s telesno silo hujše oblike fizične sile.

V Katalogu standardov policijskih postopkov⁹ so določeni osnovni standardi, ki jih morajo policisti upoštevati pri uporabi fizične sile.

V katalogu so navedena pravna in strokovna pravila ter dolžnosti, na prvem mestu pa je navedeno, da so policisti dolžni pri uporabi fizične sile upoštevati **vsna načela** za uporabo, predvsem pa načela: primarno varovanje človekovih pravic, ustavnost in zakonitost, sorazmernost, strokovnost, humano ravnanje in imuniteto (izvzetost).

2.3 Osnovna načela za uporabo fizične sile

Pri uporabi fizične sile morajo policisti, poleg pogojev in drugih določil iz zakona, upoštevati predvsem naslednja načela:

- **zakonitost,**
- **sorazmernost in postopnost¹⁰,**
- **strokovnost** in
- **humanost.**

Načelo zakonitosti (legalitete) pomeni, da policisti lahko uporabljajo le z zakonom predpisana pooblastila, ob pogojih, ki jih predpisuje zakon, in na način, ki ga predpisuje podzakonski akt. Drugih prisilnih sredstev ne smejo uporabljati! Uveljavljanje tega načela je pogoj za delovanje pravne države.

⁸ Za obvladovanje pasivnega upiranja policist uporabi udarce in mete le v primeru, če ugotovi, da s strokovnimi prijemi ali z uporabo fizične sile iz prejšnjega odstavka ne bo dosegel namena uporabe.

⁹ Katalog standardov policijskih postopkov, Ljubljana, marec 2004, šifra 08

¹⁰ 51. člen Zakona o policiji, 5. in 73. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih

Načelo sorazmernosti (proporcionalnosti) je eno izmed temeljnih načel policijskega delovanja, ki ima svojo zgodovino v razvoju evropskega policijskega (upravnega) prava. Izhaja iz načela pravne države, po katerem mora biti teža uporabljenih pooblastil sorazmerna želenemu cilju. Še posebej je to načelo pomembno pri uporabi prisilnih sredstev, s katerimi policist neposredno posega v osebno nedotakljivost kot eno temeljnih človekovih pravic.

Načelo sorazmernosti je določeno v 51. členu Zakona o policiji in tudi v 5. ter 73. členu Pravilnika o policijskih pooblastilih.

Kaže se v **treh segmentih**¹¹:

- najmanjše škodljive posledice¹²
- sorazmernost nastale škode¹³
- časovna sorazmernost¹⁴.

Načelo sorazmernosti in postopnosti bi najlažje prikazali z latinskim izrekom¹⁵: »Dovoljuje se manjše zlo, da bi se preprečilo večje«. Načelo se lahko razlaga tudi kot dolžnost uporabe milejšega sredstva pred hujšim.

Načelo **postopnosti** je povezano z načelom sorazmernosti in pomeni stopnjevanje uporabe sile in različnih prisilnih sredstev glede na intenzivnost upiranja. Praviloma mora policist vedno najprej uporabiti milejše prisilno sredstvo (razen v izjemnih primerih), nato pa prisilo po potrebi stopnjevati.

2. odstavek 73. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih:

Če sme policist pri izvajanju policijskih nalog v določenem primeru uporabiti več prisilnih sredstev hkrati, mora uporabiti milejše. Hujše prisilno sredstvo sme uporabiti le, če je bila uporaba milejšega sredstva neuspešna ali če zaradi okoliščin in razlogov za varnost življenja, osebno varnost ali varnost premoženja ljudi ne bi bila mogoča.

Načelo strokovnosti od policistov zahteva, da uporabljajo le predpisana prisilna sredstva in da so usposobljeni za njihovo uporabo. To načelo ni nikjer posebej predpisano ali natančno določeno, ampak posredno izhaja iz nekaterih drugih določb (strokovni udarci, prijemi, meti). V tem načelu sta skrita tudi elementa »hitrost in učinkovitost«. Vsako praktično

¹¹ M. Žaberl, Policijska pooblastila – učno gradivo, VPVŠ, Ljubljana 1998

¹² V 1. odstavku 51. člena Zakona o policiji je določeno, da smejo policisti uporabiti le tisto prisilno sredstvo, s katerim opravijo nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami za osebo, proti kateri ga uporabijo.

¹³ 5. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih: »Izvajanje pooblastil ne sme povzročiti škode, ki ni v sorazmerju z njihovim namenom in cilji njihove uporabe.«

¹⁴ Uporaba pooblastil sme trajati le nujno potreben čas, da se opravi naloga! Drugi odstavek 51. člena Zakona o policiji: »Policisti morajo prenehati uporabljati prisilno sredstvo takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bilo uporabljeno.«

¹⁵ »Minus malum permittitur, ut evitetur maius!«

opravilo policista zahteva obvladovanje določene tehnike in taktike, zato je zanje to načelo še toliko bolj pomembno. Poleg tega je policist za vsako nestrokovno ravnanje kazensko, disciplinsko, odškodninsko in tudi moralno odgovoren.

Načelo humanosti¹⁶ zahteva, da policisti pri izvajanju pooblastil in uradnih nalog v postopkih z ljudmi ravnajo odločno, vendar obzirno, ter pri tem pazijo, da ne škodujejo njihovi časti in dobremu imenu, da jih po nepotrebem ne vznemirjajo ali jim ne nalagajo nepotrebne obveznosti. Posebno pa morajo paziti na osebe, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in nego (starejši, invalidi, otroci ...). Policist zagotavljajo varovanje in spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, pri zakonitem poseganju vanje pa mora spoštovati človekovo osebnost in dostojanstvo. To so dolžani varovati tudi s preprečevanjem kakršnega koli nasilja, nečloveškega ravnanja in drugih dejanj, ki so ponižujoča za ljudi.

2.4 Pojma »upiranje« in »napad«

Osnovna razloga za uporabo fizične sile kot prisilnega sredstva sta **upiranje** in **napad**. Navedena pojma sta v Pravilniku o policijskih pooblastilih opredeljena v 76. in 77. členu. **Upiranje** je vsako ravnanje, s katerim določena oseba policistu onemogoča izvedbo zakonite policijske naloge. Ali je neko ravnanje že upiranje ali ne, je pomembno vprašanje, na podlagi katerega se odloči policist v konkretni situaciji. V zakonitem postopku je policist sicer dolžan uporabiti nekatere **druge možnosti**¹⁷, ne more pa v nedogled nekoga opozarjati in ga prepričevati, naj nekaj stori ali opusti, ampak mora v skladu s pooblastili nalogo opraviti odločno in strokovno. Zato je za odločitev, ali gre za upiranje ali ne, vselej odgovoren policist, ki mora upoštevati vse okoliščine, preden se odloči za uporabo sile.

Pravilnik o policijskih pooblastilih deli upiranje na **pasivno** in **aktivno**. **Pasivno**¹⁸ upiranje (slike 1–3) pomeni, da se oseba postavi v takšen položaj, da policistu onemogoči izvedbo naloge. Pasivno upiranje je najmilejše upiranje, zato policisti za obvladovanje takega upiranja praviloma uporabljajo **strokovne prijeme** ali **telesno silo za prenašanje, potiskanje osebe**.

¹⁶ 4. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih: »Pooblastila mora policist izvesti strokovno in odločno, vendar obzirno, tako da po nepotrebem ne prizadene dostojanstva osebe v postopku.«

¹⁷ Med take sodijo predvsem taktične, psihološke, komunikacijske ali »pogajalske« metode in veščine za izvajanje nalog oz. za prepričevanje oseb, da se prenehajo upirati.

¹⁸ 3. odstavek 76. člena pravilnika: »Pri pasivnem upiranju oseba ne upošteva policistovega zakonitega ukaza ali pa s svojim ravnanjem onemogoča izvedbo policijske naloge (se usede, uleže, obrne stran, se prime za predmet ali drugo podobno ravnanje).«

Slike 1–3: Oblike pasivnega upiranja

Aktivno¹⁹ upiranje (slike 4–6) pa je vsako upiranje kršitelja, pri katerem svojo fizično silo aktivno usmeri neposredno proti policistu, da bi preprečil izvedbo uradne naloge. Upira se lahko tudi s pomočjo orožja, orodja ali drugih predmetov. Najpogostejše oblike fizičnega upiranja so: prerivanje, vlečenje, potiskanje, suvanje, udarjanje, brcanje in podobno.

¹⁹ 4. odstavek 76. člena pravilnika: »Aktivno upiranje je upiranje z orožjem, orodjem, drugimi predmeti in sredstvi ali s fizično silo, s čimer oseba, ki se upira, namerava policistu preprečiti izvedbo policijske naloge. Za aktivno upiranje se štejejo tudi hujskanje k upiranju, beg osebe in ogrožanje.«

Slike 4-6: Oblike aktivnega upiranja

Med aktivne oblike upiranja sodijo tudi **hujskanje k upiranju**, **beg** (slika 7) in **ogrožanje**²⁰. Pri navedenih oblikah gre tako kot pri pasivnem upiranju za »**posredno fizično upiranje**«, saj še ni telesnega stika s policistom, v vsakem primeru pa je namen preprečitev uradne naloge. Aktivna je v primerjavi s pasivno pogostejša in hujša oblika upiranja, ki velikokrat preraste v **napad** na policista!

²⁰ Hujskanje k upiranju je bilo kot »pozivanje k upiranju« že v prejšnjem pravilniku opredeljeno kot aktivno upiranje (čl. 109/4). Različne oblike bežanja kršiteljev pa je prejšnji pravilnik uvrščal med pasivne oblike upiranja (čl. 109/3), čeprav gre za aktivno ravnanje osebe, da bi preprečila uradno nalogo. Ogrožanje pa je nov pojem, ki ga prejšnji pravilnik ni vseboval.

Slika 7: Beg osebe

Napad²¹ je oblika aktivnega ravnanja (slike 8 – 10), s katerim kršitelj namerava poškodovati, onesposobiti ali celo vzeti življenje policistu ali komu drugemu. Tudi napad na objekt, ki ga policist varuje, se šteje za napad. **Napad** je najhujša oblika ravnanja kršitelja, zato policisti za odvrnitev napada lahko uporabijo tudi hujša prisilna sredstva (palico, strelno orožje).

²¹ 77. člen pravilnika: »Napad je vsaka protipravna, neposredna aktivnost storilca s fizično silo, orožjem, orodjem in drugimi predmeti ali sredstvi z namenom, da bi policista ali koga drugega poškodoval ali mu vzel življenje.«

Slike 8–10: Oblike napada na policiste

3. VRSTE (OBLIKE) FIZIČNE SILE

Pravilnik o policijskih pooblastilih v 81. členu opredeljuje fizično silo kot **neposredno uporabo sile policista**, ki jo v nadaljevanju razčlenjuje na naslednje elemente (vrste, oblike):

- **strokovne prijeme**
- **strokovne udarce**
- **strokovne mete**
- **strokovne pritiske** za obvladovanje pasivnega upiranja
- **uporaba telesne sile** (individualna ali skupinska).

Iz določbe je posredno razvidna tudi klasifikacija posameznih vrst fizične sile. Iz vsebine 3. odstavka tega člena pa izhaja, da so strokovni udarci in mete **hujše oblike** kot strokovni prijemi in pritiski ter uporaba telesne sile.

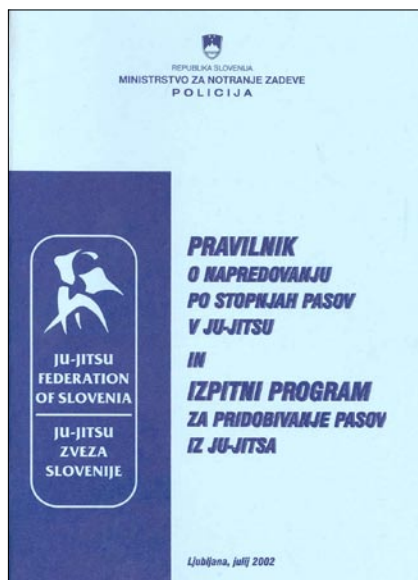
81. člen Pravilnika o policijskih pooblastilih:

- (1) Za uporabo fizične sile se šteje neposredna uporaba sile policista s strokovnimi prijemi, udarci in mete.
- (2) Za uporabo fizične sile se štejejo tudi strokovni pritiske za obvladovanje pasivnega upiranja, individualna ali skupinska uporaba telesne sile za potiskanje ali prenašanje oseb in za potiskanje ter razdvajanje množice.
- (3) Za obvladovanje pasivnega upiranja policist uporabi udarce in mete le v primeru, če ugotovi, da s strokovnimi prijemi ali z uporabo fizične sile iz prejšnjega odstavka ne bo dosegel namena uporabe.

Kot je bilo že omenjeno, je pri uporabi elementov fizične sile potrebno upoštevati načelo strokovnosti, ki je ob načelu zakonitosti najpomembnejše pri delu policistov. To pomeni, da morajo biti elementi in način uporabe opredeljeni v predpisih, policisti pa za uporabo dobro usposobljeni.

Kljub temu posamezni elementi (oblike in vrste) v pravilniku niso natančneje opredeljeni, saj bi bilo to glede na število različnih situacij v praksi neracionalno. Tako so sestavine fizične sile določene s **programi usposabljanja**, vsebina pa je večinoma povzeta po pravilniku in programu²² Ju-jitsu zveze Slovenije (slika 11).

²² Pravilnik o napredovanju po stopnjah pasov v ju-jitsu in izpitni program za pridobivanje pasov iz ju-jitsa, Ljubljana, julij 2002

Slika 11: Pravilnik ... in izpitni program

Poleg tega so v policiji predpisani in določeni **standardi in stopnje** za uporabo fizične sile ter vadbo samoobrambe²³, s katerimi je določen minimum posameznih elementov in oblik za uporabo fizične sile kot prisilnega sredstva v policiji (slika 12).

Slika 12: Standardi ... – naslovnica

²³ Standardi in stopnje usposabljanj za uporabo fizične sile ter vadbo samoobrambe v policiji, Ljubljana 2005

3.1 Strokovni prijemi

Strokovni prijemi so različni **prijemi, vzvodi in davljenja**, ki se praviloma izvajajo z **rokami**.

Namen uporabe strokovnih prijemov je največkrat obvladovanje upiranja osebe zaradi privedbe (transportiranje, spremljanje) na določeno mesto, redkeje pa se s strokovnimi prijemi preprečuje napad²⁴. Pri tem je obvezno tudi vklepanje ali vezanje oseb, zato se glede na namen uporabe strokovni prijemi lahko delijo različno, največkrat pa na:

- »transportne« prijeme
- prijeme za vklepanje ali vezanje
- vzvodne prijeme na zapestju
- končne (obvladovalne) prijeme.

Transportni prijemi so tisti, s pomočjo katerih policist osebo odpelje, privede - »transportira« na želeno mesto, npr. do službenega vozila, do objekta. **Prijemi za vklepanje ali vezanje** pa so prijemi, s pomočjo katerih osebo prisili v najugodnejši položaj za vklenitev ali vezanje. Oboje pa policist izvaja na različnih delih telesa osebe, ki stoji ali je na tleh.

PRIJEMI Z NEPOSREDNO UPORABO TELESNE SILE

Prijemi²⁵ z neposredno uporabo telesne sile so tisti elementi, s katerimi policist osebo **prime z rokama** za kateri koli del telesa in pri tem uporabi samo svojo **telesno silo**, da jo obvlada in privede na določen kraj. Izvajajo se lahko stoje na mestu, v gibanju ali na tleh. Najbolj pogosto se prijemi izvajajo za roko/e osebe, redkeje za rame in roko ali samo za rame ali druge dele telesa. Taki prijemi se lahko skrajšano imenujejo različno, in sicer: **navadni, preprosti, običajni** strokovni²⁶ prijemi. Pravilo se izvajajo z obema rokama in kontrolirano [slika 13].

Slika 13: Prijem osebe za roke, z vlečenjem

²⁴ V praksi pa so tudi primeri, ko policist s strokovnim prijemom (z davljenjem ali drugim) osebi prepreči napad na drugega policista ali drugo osebo.

²⁵ Pravilnik o policijskih pooblastilih v 2. odstavku 81. člena opredeljuje uporabo individualne telesne sile za potiskanje ali prenašanje oseb.

²⁶ V policiji so strokovni prijemi tisti, ki izhajajo iz borilnih veščin (ju-jitsu, ai-ki-do, judo), vendar tudi za prijeme, namenjene potiskanju ali prenašanju oseb, velja načelo strokovnosti, saj se morajo policisti tudi s takimi načini seznaniti in jih urediti na usposabljanjih, da jih lahko izvajajo strokovno.

Poleg tega se je potrebno **izogibati** naslednjim načinom prijemanja:

- samo z eno roko za roko ali druge dele telesa osebe
- samo za obleko oziroma vlečenju za obleko
- »ščipanju« s prijemom (za kožo ali mišice)
- prijemanju za lase
- prijemanju za dele obraza (nos, ustnice ...)
- prijemanju za genitalije.

SAMO DOTIK OSEBE Z ROKO ŠE NI PRIJEM IN SE PRAVILOMA NE ŠTEJE ZA UPORABO FIZIČNE SILE!

Policisti se morajo izogibati nepotrebemu (vljudnostnemu) dotikanju²⁷ oseb, ker to lahko povzroči nepotreben konflikt (slika 14).

VEDNO JE POTREBNO UPOŠTEVATI, DA UPORABA SILE NI DOVOLJENA, ČE SE OSEBA ŠE NE UPIRA!

Slika 14: Dotik (prijem) osebe z eno roko

PRIJEME Z UPORABO INDIVIDUALNE TELESNE SILE – NAVADNE PRIJEME PRAVILOMA IZVAJATA DVA POLICISTA!

²⁷ Dotik še ni delovanje sile na osebo, dokler ne gre za obvladovanje upiranja s potiskanjem ali vlečenjem osebe.

Tako se zagotovi učinkovitost in prepreči napad z drugo roko ali pobeg osebe (rešitev iz prijema) (slika 15).

Slika 15: Prijem (vlečenje) kršitelja za obe roki

KADAR JE POLICIST SAM, NAJ UPORABI VZVODNI PRIJEM ALI PRIJEM Z DAVLJENJEM!

Izjemoma lahko policist osebo, če oceni, da je fizično močnejši od nje in se ta upira samo pasivno, privede s prijemom za roko z obema rokama (slika 16), vendar mora pri tem paziti na morebitni napad osebe s prosto roko. Prijem se izvaja vedno za močnejšo roko osebe oziroma tako, da ji orožje policista ni na doseg. Tak prijem policistu omogoča tudi hiter prehod v vzvodni prijem ali davljenje osebe.

Slika 16: Privedba s prijemom za eno roko

PRIJEMI OSEBE NA TLEH SE MORAJO IZVAJATI KONTROLIRANO!

Osebo je potrebno s silo telesa kontrolirano pritisniti ob podlago in ji hkrati kontrolirati glavo ter roki in nogi (slika: 17).

Slika 17: Kombinacija navadnega prijema za roko in strokovnega končnega prijema – KESA GATAME

KADAR JE POLICIST SAM, LAHKO PRIJEM UČINKOVITO KOMBINIRA Z VZVODOM (slika 18)!

Slika 18: Obvladovalni prijem osebe na tleh za obe roki

VZVODNI PRIJEMI

Vzvodni strokovni prijemi se izvajajo s pritiskom na sklepe rok in nog, in sicer na prste, zapestje, komolec, rame, na koleno in gleženj. Izhajajo iz borilnih veščin (ai-ki-do, ju-jitsu idr.). Najpogosteje se v programih usposabljanja v policiji uporabljajo naslednji vzvodni prijemi:

- vzvod na ramenu – WAKI-GATAME
- vzvod na komolcu – UDE GARAMI
- vzvod na komolcu – KANNUKI-GATAME
- vzvod na komolcu in ramenu – UDE GATAME
- vzvod na zapestju – SHI HO NAGE
- vzvod na zapestju – KOTE GAESHI
- vzvod na zapestju – KOTE MAWASHI
- vzvod na zapestju – KOTE HINERI
- vzvod na kolenu – HIZA ASHI GATAME in
- vzvodi na prstih na roki.

Za nekatere vzvodne prijeme so se uveljavili slovenski izrazi, npr.: ključ na komolcu, policijski prijem, damski prijem ..., v programih usposabljanja pa se uporabljajo navedeni strokovni izrazi. Policisti se že med osnovnim usposabljanjem za poklic policist z njimi seznanijo in jih morajo poznati.

Vzvodni prijemi se lahko uporabljajo za:

- transportiranje osebe
- vklepanje in vezanje osebe
- obrambo pred prijemom napadalca.

Osnovni **vzvodni prijemi**, ki jih policisti uporabljajo in so tudi predpisani v programih usposabljanja, so prikazani v nadaljevanju (slike 19–34).

Slika 19: Vzvod na komolcu – SOTO KANNUKI GATAME

Sliki 20 in 21: Damski prijem – KUZURE KOTE GAESHI I in II

Slika 22: Vzvod na komolcu – ključ – UDE GARAMI II

Sliki 23 in 24: Vzvod na zapjestju – KOTE GAESHI in KOTE GAESHI GATAME

Slike 25–28: Vzvod na zapestju – KOTE MAWASHI (na iztegnjeni in skrčeni roki)

Sliki 29 in 30: Vzvod na zapestju – KOTE HINERI

Slika 31: Vzvod na komolcu – SHIHO NAGE

Slika 32: Vzvod na komolcu s podiranjem – UDE GARAMI II

Slika 33: Vzvod na kolenu – HIZA ASHI GATAME

Slika 34: Vzvod na ramenu – KATA OSAE

Te prijeme se policisti učijo izvajati med osnovnim usposabljanjem, poleg tega pa jih urijo med vadbo praktičnega postopka s samoobrambo (PPSA) v policijskih upravah in drugih enotah GPU.

PRI IZVAJANJU VZVODNIH PRIJEMOV JE POTREBNO KONTROLIRATI PRITISK NA SKLEPE!

Pritiskanje mora biti sorazmerno upiranju, ne sme biti sunkovito ali izvedeno v nasprotni smeri. Občutek za to se lahko pridobi samo s stalnim urjenjem (ponavljanjem) in vadbo prijemov na osebah z različno telesno zgradbo (konstitucijo). Za obrambo pred močnim prijemom z roko lahko policist uporabi **vzvodne prijeme za prste** (za enega ali več prstov – YUBI KANSETSU), ki so primerni in zelo učinkoviti, predvsem ko je napadalec telesno močnejši od policista (sliki 35 in 36).

Sliki 35 in 36: Vzvod na prstih

V POLICIJI SE NAJPOGOSTEJE UPORABLJAJO TRANSPORTNI VZVODNI PRIJEMI (KANSETSU WAZA)!

Ti strokovni prijemi se vedno izvajajo na zapestju ali komolcu ene roke osebe (kršitelja). Nekateri pa se lahko izvajajo na obeh rokah hkrati²⁸ (slike 37–38).

²⁸ »Ključ« na komolcu se težko izvede hkrati na obeh rokah, ker gibanje oz. vlečenje rok poteka v nasprotni smeri. Zato morata biti policista usklajena tako, da vzvod najprej izvede eden (z gibanjem v svojo smer), drugi pa mu sledi ali oba hkrati vlečeta roke osebe v isto smer.

Slike 37–38: Transportni vzvodni prijemi

VZVODNI PRIJEMI ZA VKLEPANJE IN VEZANJE SE LAHKO IZVAJAJO STOJE ALI LEŽE!

Vzvodi se lahko izvajajo na komolcu, rami ali na kolenu. Pri vklepanju ali vezanju stoječe osebe mora policist izvesti vzvodni prijem na zapestju ali komolcu rok z lisicami ali brez njih tako, da z vzvodom onemogoči upiranje osebe in s tem omogoči vklepitev. Gre za primere, ko oseba ne sodeluje. Zaradi varnosti je potrebno v takih primerih vklepanje ali vezanje izvajati na tleh (slike 39–41).

Slike 39–41: Vzvodni prijemi za vklepanje ali vezanje na tleh

VZVODNE STROKOVNE PRIJEME POLICISTI NAJVEČKRAT ZAČNEJO IZVAJATI STOJE, KONČAJO PA JIH NA TLEH (KATAME WAZA)!

Z nenehnim urjenjem in izpopolnjevanjem tehnike je potrebno obvladati strokovne vzvodne prijeme tako, da so izvedeni hitro in s kontrolo. To je predvsem pomembno, ko je upiranje osebe tako intenzivno, da je ni mogoče obvladati stoje. Takrat je potrebno osebo s pomočjo strokovnega vzvodnega prijema položiti, »podreti« na tla, in postopek končati z vklepanjem ali vezanjem.

PODIRANJE OSEBE S STROKOVNIM PRIJEMOM²⁹ NE SME BITI SUNKOVITO, AMPAK SE IZVAJA S KONTROLO (Z VLEČENJEM)! PRI TEM JE POTREBNO VES ČAS NADZIRATI GLAVO IN DRUGE VITALNE DELE TELESA, DA SE OSEBA NE POŠKODUJE!

Slike 42-45: Ključ na komolcu s podiranjem – UDE GARAMI II

²⁹ Nekateri strokovnjaki v policiji razlagajo, da je tako podiranje osebe podobno kot izvajanje strokovnih judo metov, vendar bi, izhajajoč iz tehnike te borilne veščine, temu težko pritrdili, saj pri takem podiranju policist osebo veliko lažje kontrolira kot pri klasičnih judo metih.

Slike 46–49: Vzvod na ramenu (WAKI GATAME) s podiranjem

Slike: 50–53: Vzvod (policijski) na komolcu (USHIRO UDE GARAMI) s podiranjem

Slike 54–57: Vzvod na zapestju (SHIHO NAGE) s podiranjem

Slike 58–60: Vzvod na kolenu (HIZA ASHI GATAME) s podiranjem

PRIJEMI Z DAVLJENJEM

Prijemi z davljenjem so strokovni prijemi, s katerimi policisti obvladujejo vinjene osebe in druge osebe, ki se aktivno upirajo s tako močjo, da jih z vzvodnimi ali drugimi prijemi za roke ni možno obvladati.

Prijemi z davljenjem se izvajajo stoje ali na tleh, kot končni (obvladovalni) prijemi. Najpogostejša sta strokovni prijem USHIRO JIME in HADAKA JIME, s katerima se davljenje izvaja s podlaktjo roke (sliki 61 in 62).

Sliki 61 in 62: Davljenje osebe na tleh – USHIRO JIME, HADAKA JIME

DAVLJENJE Z GOLIMA ROKAMA – S PRSTI PRAVILOMA NI DOVOLJENO!

Takšno davljenje je **nestrokovno** (nehumano) in se izjemoma lahko uporablja za odvrnitev neposredne smrtne nevarnosti (silobran).

Med strokovnimi prijemi **za vinjene osebe** je najpogostejši USHIRO JIME. Gre za prijem z davljenjem, ki se lahko uporablja v vseh položajih (stoje, sede, kleče, leže). Znano je, da so ljudje pod vplivom alkohola manj občutljivi za bolečine, zato se z davljenjem lažje doseže učinek – namen. Poleg tega pa se uporablja tudi prijem z nošenjem osebe – URA KUBI GATAME, ki spada med vzvodne prijeme (KANSETSU WAZA).

Sliki 63 in 64: Prijema za vinjene osebe (USHIRO JIME in URA KUBI GATAME)

USHIRO JIME se lahko izvaja tudi, ko oseba sedi ali kleči (slika 65).

Slika 65: USHIRO JIME – oseba sedi

Poleg navedenih načinov je za obvladovanje osebe primerno tudi »križno« davljenje, ki pa se uporablja izjemoma, kadar je upiranje osebe intenzivno in je ni mogoče drugače obvladati (slika 66).

Slika 66: Obvladovalni prijem osebe s križnim davljenjem

Tak prijem je potrebno izvajati s kontrolo in tako dolgo, dokler oseba ni obvladana – vkljenjena!

3.2 Strokovni udarci

Strokovni udarci so v primerjavi s strokovnimi prijemi hujša oblika fizične sile, zato so pogosto vzrok za presojanje upravičenosti uporabe. Med hujšo obliko fizične jih lahko uvrščamo predvsem zaradi možnih posledic uporabe. Udarci so tudi najhitrejša uporaba sile, s katero lahko policist odvrne napad nase. Udarcev je več vrst, osnovna delitev pa je glede na to, s katerim delom telesa se izvajajo. Za uporabo v policiji jih delimo na udarce **z roko** in **nogo** (sliki 67 in 68). Policisti lahko v izjemnih primerih za odvrnitev napada nase izvedejo tudi udarec z glavo³⁰.

Sliki 67 in 68: Udarec z roko in z nogo

Udarci z nogo so močnejši in jih je težje kontrolirati, so pa hkrati tudi bolj učinkoviti, saj je noga daljša od roke, glava in drugi vitalni deli telesa pa so bolj oddaljeni od nasprotnika in s tem varnejši.

³⁰ Ko je policist neposredno ogrožen in onemogočen, npr. pri objemu spredaj ali zadaj čez roke, je za učinkovito obrambo udarec z glavo bistvenega pomena (če ga policist uspe izvesti).

Pri uporabi strokovnih udarcev morajo policisti poznati in vselej upoštevati naslednje:

Katere vrste strokovnih udarcev lahko uporabijo in v katere dele telesa so lahko usmerjeni?

Pri odločanju o tem, katero vrsto udarca bodo uporabili, morajo vedeti, katerih udarcev ni dovoljeno uporabljati.

PRAVILOMA NAJ NE BI UPORABLJALI UDARCEV V GLAVO, VRAT IN GENITALIJE!

Navedene udarce pa policist lahko uporablja za odvrčanje neposrednega napada nase ali na koga drugega, vendar v skladu z načelom sorazmernosti.

Ali se in kdaj se lahko strokovni udarci uporabljajo (v kombinaciji) pred strokovnimi prijemi?

Taka kombinacija je nujno potrebna, ko je kršitelj fizično močnejši ali obvlada določene spretnosti in veščine. V praksi so pogosti primeri, da policistu strokovni prijem uspe le delno izvesti, zato mora za uspešno dokončanje postopka izvesti tudi strokovni udarec.

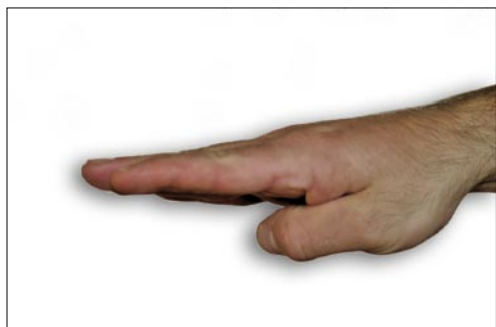
KADAR JE OSEBA NA VIDEZ FIZIČNO MOČNEJŠA, OBVLADA BORILNE VEŠČINE ALI IMA NEVAREN PREDMET ALI KO JE POTREBNO HKRATI OBVLADATI VEČ NAPADALCEV, LAHKO POLICISTI UDARCE UPORABIJO PRED STROKOVNIMI PRIJEMI!

UDARCI Z ROKO

Roke so osnovno (najpogostejše) sredstvo za uporabo vseh oblik fizične sile, še posebej za izvajanje udarcev. Lahko se izvajajo z vsemi deli roke, in sicer (slike 69–77):

- s pestjo
- z zunanjim in notranjim robom dlani
- z dlanjo
- s komolcem
- s prsti
- s podlaktjo

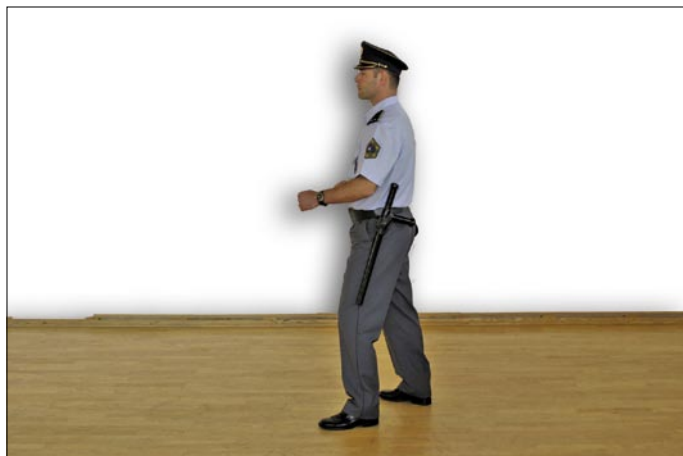
Slike 69-77: Udarne površine za udarce z roko

STROKOVNI UDARCI Z ROKO SE LAHKO DELIJO NA SUNKE IN UDARCE!

Sunki – TSUKI so vsi udarci z rame, izvedeni z rotacijo roke (pesti) s pomočjo gibanja bokov! Sunki z roko v nasprotnika so najpogostejši elementi fizične sile, ki jih policisti uporabljajo. To so zelo učinkovite tehnike, ki izhajajo iz borilne veščine karate in pri katerih je moč odvisna od stabilnosti položaja, usklajenosti in hitrosti obračanja bokov in uporabe največje mase telesa.

Osnovne značilnosti sunkov so: **racionalnost, najkrajša pot, velika hitrost**. Izvajalec mora sunke ves čas kontrolirati. Izvajajo se s »sprednjo« (spredaj držečo) ali »zadnjo« roko v napadu, prestrezanju in protinapadu. Udarčna površina pri sunkih je stisnjena **pest**. Osnovni strokovni udarci (sunki) z roko, ki naj bi jih policisti poznali in obvladali, so:

- **OI TSUKI – korak in sunek z isto roko** (sliki 78 in 79)

- **KISAMI TSUKI** – majhen korak in sunek z isto roko (slika 80)

- **GYAKU TSUKI** – korak in sunek z nasprotno roko (sliki 81 in 82)

- **URA TSUKI** – korak in sunek z nasprotno skrčeno roko od spodaj navzgor (sliki 83 in 84)

- **MAWASHI TSUKI** – korak in sunek z isto ali nasprotno roko s strani (sliki 85 in 86)

- **TATE TSUKI** – korak in kratek sunek s skrčeno roko v telo (slika 87)

Udarci – UCHI pa se izvajajo iz komolca, tako da je os rotacije komolec. Udarne površine so dlan, rob dlani ali komolec. Strokovni udarci z roko, ki naj bi jih policisti poznali in obvladali:

- **SOTO SHUTO UCHI – udarec z robom dlani** (sliki 88 in 89)

- **EMPI UCHI – udarec s komolcem** (sliki 90 in 91)

- **URAKEN UCHI** – stranski udarec s pestjo – bič (slika 92)

- **TEI SHO** – udarec z dlanjo (slika 93)

- **HAITO** – stranski udarec z robom roke pri palcu (slika 94)

UDARCI Z NOGO

Strokovni udarci z nogo so zahtevna oblika fizične sile in za uporabo v policiji je potrebno veliko več vadbe kot za udarce z roko. Izhajajo iz karateja, vsak karateist, ki se udeležuje tekmovanj, pa želi udarce z nogo dobro poznati in izvajati. Noge so daljše in močnejše kot roke, zato so tudi učinkovitejše, izvajalec pa je hkrati varnejši, saj je bolj oddaljen od nasprotnika. Policisti udarce z nogo kot prisilno sredstvo redkeje uporabljajo kot udarce z roko, saj zahtevajo več znanja, urjenja in tudi telesnih sposobnosti (gibljivosti, ravnotežja, usklajenosti gibov). Moč udarcev z nogo je namreč težje nadzirati (kontrolirati), poleg tega pa je nekontrolirano brcanje v osebo nestrokovno in v očeh drugih nehumano.

Udarce z nogo razvrščamo glede na **smer gibanja** noge in **udarno površino**. **Smer gibanja noge** (udarjanja) je lahko: **naprej, vstran, gor-dol** in **nazaj**. **Udarne površine** pa so: **vsil deli stopala in koleno**.

Glede na to so osnovni **strokovni udarci** z nogo naslednji:

- **MAE GERI** – dolg udarec z nogo naprej (sliki 95 in 96)

- **KIN GERI** – kratek udarec z nogo naprej (sliki 97 in 98)

● **MAWASHI GERI** – udarec naprej s strani (sliki 99 in 100)

● **YOKO GERI** – bočni udarec z nogo (sliki 101 in 102)

- **USHIRO GERI** – udarec z nogo nazaj (sliki 103 in 104)

● **KAKATO GERI** – udarec s peto navzdol (sliki 105 in 106)

● **HIZA GERI** – udarec s kolenom (slika 107)

3.1.1 Ciljne točke udarjanja

Za strokovno in učinkovito uporabo strokovnih udarcev v policiji je pomembno poznati ciljne točke udarjanja na telesu osebe, da policist doseže želeni učinek.

PRAVILOMA MORAJO BITI UDARCI USMERJENI V TRUP IN OKONČINE OSEBE, IZJEMOMA V GLAVO, VRAT ALI GENITALIJE!

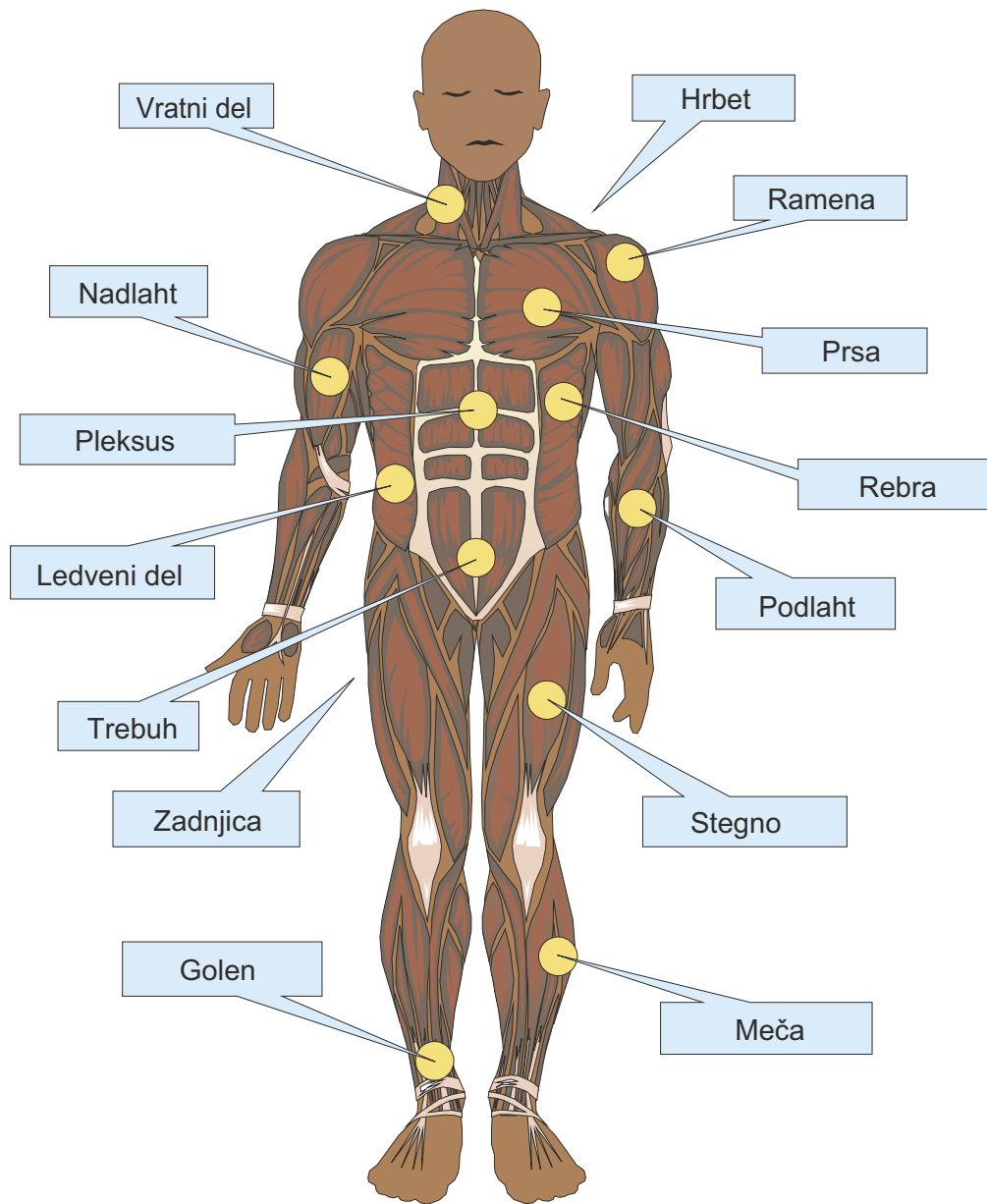
Mesta za udarjanje so torej tisti deli telesa osebe, na katerih je povzročena tolikšna bolečina, da policist zmanjša njen odpor in toliko preusmeri njeno pozornost, da lahko izvede strokovni prijem in z njim osebo dokončno obvlada.

Ta mesta so (slika 108):

- sprednji del telesa – TREBUH, PLEKSUS, PRSI
- zadnji del telesa – HRBET, ZADNJICA
- stranski deli telesa – VRAT, LEDVENI DEL, REBRA
- mišične skupine na rokah – PODLAKET, NADLAKET, RAMENA
- mišične skupine na nogah – STEGNO, GOLEN, MEČA

UDARCE Z ROKO IN NOGO NE SMEMO USMERJATI V VELIKE SKLEPE – V KOLENA, KOMOLCE!

Predvsem je to pomembno zato, ker se policist lahko poškoduje, pri kršitelju pa ne doseže želenega učinka.

Slika 108: Točke na telesu za udarjanje

3.3 Strokovni meti

Tehnika strokovnih metov je povzeta po borilni veščini **judo**. Praviloma se izvajajo tako, da policist nasprotnikovo telo s potegom ali odzivom spravi iz ravnotežja, nato pa kot oviro nastavi svoje telo ali del telesa in nasprotnika »vrže« v prazen prostor. Glede na to se strokovni meti delijo na:

- ročne mete
- bočne mete
- nožne mete
- ramenske mete in
- mete s padcem nazaj ali vstran.

Strokovni meti so po klasifikaciji **hujša** oblika uporabe fizične sile. Razlogov za to je več, in sicer:

- pri strokovnem metu je padec nasprotnika **težje kontrolirati** kot pri prijemu ali udarcu
- večina kršiteljev **ne obvlada pravilnega padanja**³¹.

Izkušnje kažejo, da pri »nestrokovnem« padcu na trdo površino (asfalt, beton, parket, keramika) praviloma nastanejo poškodbe.

ZA PRAVILNO IZVAJANJE STROKOVNIH METOV JE TOREJ POTREBNO VELIKO ZNANJA IN URJENJA!

V praksi policisti **met – podiranje** pogosto uporabijo v kombinaciji s **strokovnim prijemom**, kar pa je opredeljeno kot strokovni prijem, in ne kot strokovni met.

Osnovni in najpogostejši meti, ki se v policiji uporabljajo kot prisilno sredstvo:

- **O GOSHI, UKI GOSHI – prevračanje z boka, bočni zamah** (sliki 109 in 110)

³¹ Borilna veščina judo vsebuje tehnike padanja (na bok, naprej na roke, nazaj, vstran) z varnimi prevali, ki so sestavni del vadbe! Tudi policisti jih morajo med vadbo spoznati.

- **SEOI NAGE - IPPON, MOROTTO** – met s potegom za roke ali obleko
(slike 111 –114)

● **O SOTO GARI – zunanje podiranje – »košenje« z nogo nazaj**
(slike 115 –117)

● **DE ASHI BARRAI** – zunanje podiranje noge naprej
(slike 118-120)

● **KOSHI GORUMA** – poteg z roko okrog vratu (sliki 121 in 122)

V programu usposabljanja policisti spoznajo tudi nekatere druge judo mete, in sicer:

- KO UCHI GARI
- UCHI GARI
- SASAE TSURI KOMI ASHI
- TOMOE NAGE.

PRI IZVAJANJU STROKOVNIH METOV JE POTREBNO IZKORISTITI SILO GIBANJA ALI POTISKANJA NASPROTNIKA!

Policist mora poznati načela borilne veščine judo, med katerimi je osnovni »POPUSTI, DA BOŠ ZMAGAL«. Predvsem pa je pomembno, da pri izbiri strokovnega meta izkorišča smer in silo potiskanja ali vlečenja osebe. Poleg tega mora upoštevati tudi telesne značilnosti osebe (višino, težo ...).

POSEBNO POZORNOST JE POTREBNO NAMENITI KONTROLIRANJU PADCA OSEBE – OB STIKU S TLEMI!

Če je le mogoče, je potrebno osebo zadržati za roko ali za oblačila in tako ublažiti padec (sliki 123 in 124).

Sliki 123 in 124: Zadržanje osebe ob padcu

3.4 Strokovni pritiski za obvladovanje pasivnega upiranja

Strokovni pritiski se izvajajo s pritiskanjem na natančno določen del telesa in so namenjeni obvladovanju pasivnega upiranja kršiteljev. Njihov učinek na kršitelja (reakcija njegovega telesa) omogoča preprostejše izvajanje strokovnih tehnik, možnosti za poškodbo pa so bistveno manjše.

Borilna veščina, ki se ukvarja s pritiski na živčne točke, se imenuje **kyusho-jitsu**. Njen namen je nasprotniku povzročiti energetsko neravnovesje (energetski debalans), ki povzroči začasno zmanjšano zmožnost upiranja osebe, kar policisti lahko izkoristijo za lažje in učinkovitejše izvajanje strokovnih prijemov ali drugih tehnik samoobrambe.

Za policijske namene je veščina prirejena in se izvaja v povezavi s policijsko samoobrambo, v kateri je osnova borilna veščina ju-jitsu. Zato je potrebno razumeti uporabo točk kot dopolnitev obstoječe samoobrambe, in ne kot samostojno komponento.

Za učinkovito izvedbo pritiskov je potrebno poznati:

- CILJNE TOČKE (LOKACIJO)
- SMER UČINKOVANJA
- NAČIN IZVEDBE.

3.4.1 Ciljne točke, smer in način izvedbe

Ciljne točke na telesu so lahko:

- na koncu živca
- na mestu, kjer se dva živca križata, in
- na mestu, kjer se en živec cepi v dva.

Pritiski so učinkoviti samo, če so izvedeni v pravilno smer.

SAMO DOTIK TOČKE JE PREMALO, ZATO JE POTREBNO PRAVILNE SMERI PRITISKANJA DOBRO POZNATI!

Pritiski na točke se izvajajo na več načinov, in sicer: z močnim pritiskom, drgnjenjem ali tudi z udarjanjem.

UDARJANJE V ŽIVČNE TOČKE SE NE ŠTEJE ZA PRITISK, AMPAK ZA UDAREC, KI JE HUJŠA OBLIKA UPORABE FIZIČNE SILE KOT PRISILNEGA SREDSTVA!

V nadaljevanju so prikazane samo živčne točke, na katere policist učinkuje s pritiskom ali drgnjenjem.

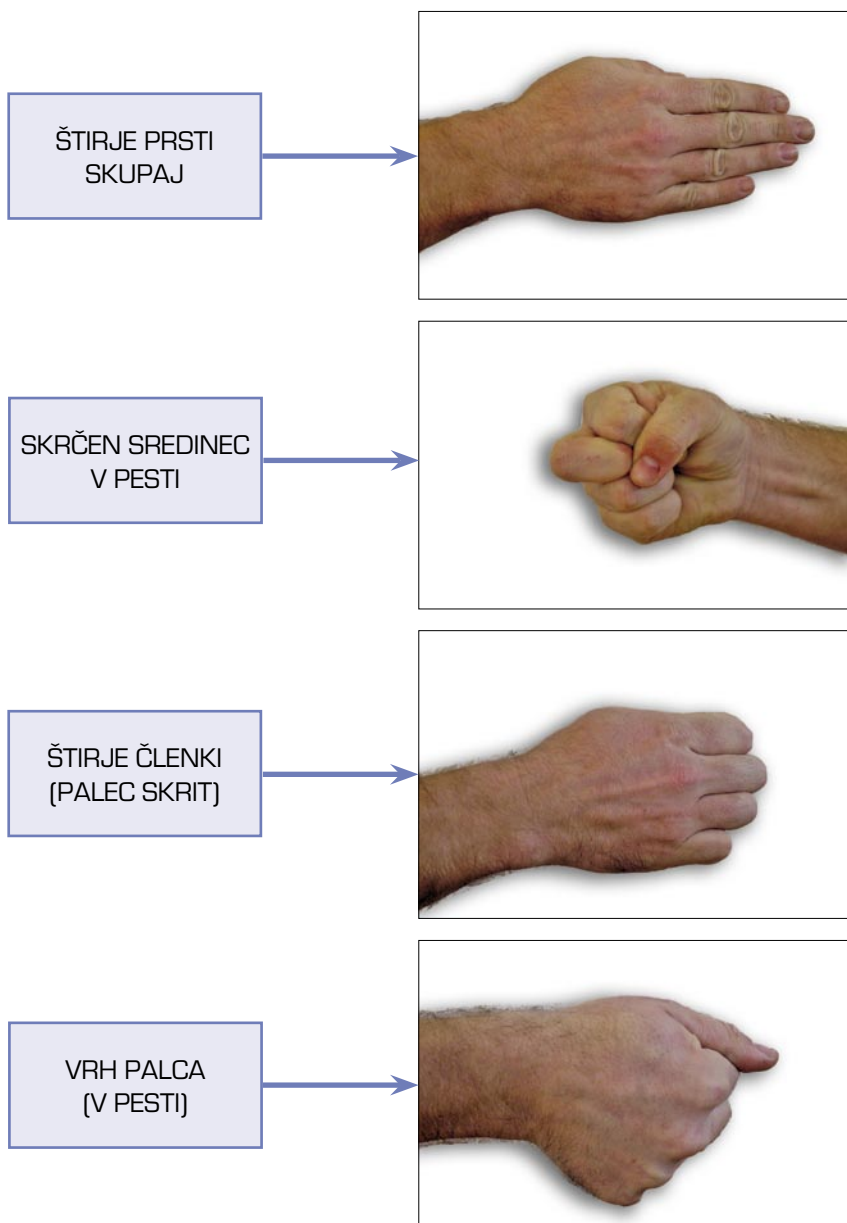
V STROKOVNI LITERATURI IMAJO VSE TOČKE ZA IZVAJANJE PRITISKOV SVOJA IMENA IN STROKOVNO OZNAKO (SP 6, LU 5 ...).

Imena in oznake izhajajo iz akupunkture oz. akupresure, ki omogočata zdravljenje in uravnovešanje chi-ja v telesu. Uporaba večšine kyusho-jitsu pa na točke učinkuje tako, da povzroči energetsko neravnovesje v telesu.

Pritiski se izvajajo **z roko in nogo**, in sicer – odvisno od položaja in smeri učinkovanja – z različnimi oblikami **pesti, z robom dlani, s členki, z iztegnjenimi prsti, s podlaktjo in komolcem ter s kolenom**.

Pritiske lahko policisti izvajajo tudi s palico ali z drugimi predmeti, vendar se ti **ne štejejo** za uporabo fizične sile. Policist, ki obvlada tovrstno veščino, mora biti pri uporabi predmetov zelo previden in pritiske z njimi izvajati le **izjemoma**.

NAČINI IZVAJANJA PRITISKOV [slike 125-133]

IZTEGNJEN
KAZALEC

SREDINEC
IN KAZALEC
OBRNJENA
NAVZGOR

PRSTI STISNjeni
V PEST

PALEC

KOLENO

3.4.2 Ciljne točke in načini izvajanja pritiskov

Za policijsko uporabo se pritiski lahko izvajajo na naslednjih točkah:

- na roki
- nogi
- trupu (torzu)
- vratu in
- na glavi.

PRITISKI SE IZVAJAJO TAKO, DA POLICIST Z DELOM ROKE ALI NOGE PRITISNE NA DOLOČENO TOČKO NA TELESU OSEBE V PREDPISANI SMERI!

Na nekaterih točkah lahko uporabi tudi posebno tehniko **drgnjenja**, s tem se učinek (bolečina) še poveča.

PRAVILOMA POLICIST V TE TOČKE NE SME UDARJATI, RAZEN ČE UPIRANJE OSEBE IZ PASIVNEGA PREIDE V AKTIVNEGA.

Za lažje razumevanje so v priločniku točke označene s črkami, in sicer:

- **R** – roka
- **N** – noga
- **T** – telo in
- **VG** – vrat in glava, ter z zaporedno številko. V oklepaju je navedena tudi strokovna oznaka.

PRITISKI NA TOČKE NA ROKI

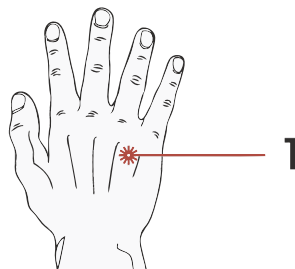
R 1 (TW 3)

CILJNA TOČKA:

na hrbtni strani dlani, med 4. in 5. dlansko kostjo; 1/3 razdalje med členki in zapestjem

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

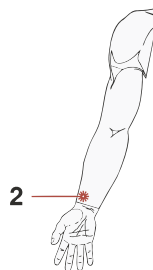
R 2 (LU 8)

CILJNA TOČKA:

na notranji strani zapestja, kjer se meri pulz.

SMER UČINKOVANJA:

pritisk ali drgnjenje proti zapestju

R 3 (H 6)

CILJNA TOČKA:

na vrhu notranje strani zapestja pri mezincu, nasproti točke R 2

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj proti ulnarni kosti

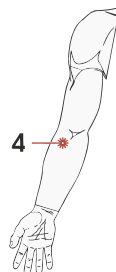
R 4 (LU 5)

CILJNA TOČKA:

na zgornji notranji strani podlakti, tik pod pregibom komolca in na izboklini podlaktne mišice (brachioradialis).

SMER UČINKOVANJA:

pritisk navzdol in proti sebi.

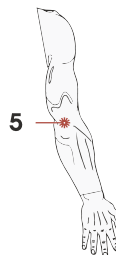
R 5 (TW 11)

CILJNA TOČKA:

na hrbtni strani roke, dva palca nad vrhom komolca

SMER UČINKOVANJA:

drgnjenje gor-dol

R 6 (H 2)

CILJNA TOČKA:

na notranji strani roke, tri palce nad pregibom komolca, v vboklini med bicepsom in tricepsom

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

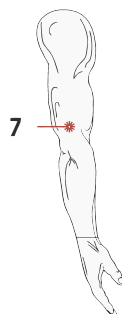
R 7 (LI 13)

CILJNA TOČKA:

na zunanji strani nadlakti, tri palce nad komolcem

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj čez roko ali pod kotom 45 stopinj proti komolcu

Slike 134–138: Pritiski na točke na rokah

PRITISKI NA TOČKE NA NOGI

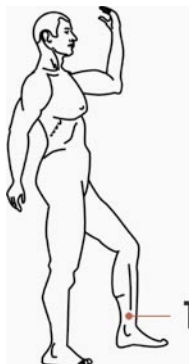
N 1 (SP 6)

CILJNA TOČKA:

na notranji strani noge,
tri palce nad gležnjem

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

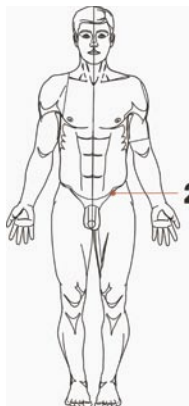
N 2 (SP 12)

CILJNA TOČKA:

na sredini med pregibom noge in trupa (dimlje)

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

PRITISKI NA TOČKE NA TRUPU

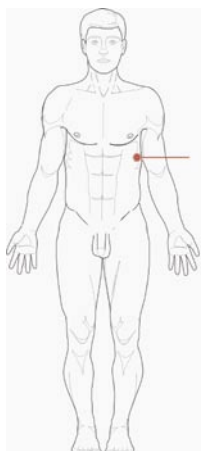
T 1 (SP 21)

CILJNA TOČKA:

na robu trupa, na sredini med pazduho
in enajstim, prostim rebrom

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj proti sredini telesa

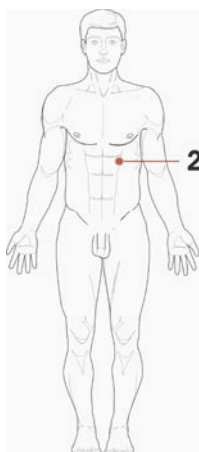
T 2 (GB 24)

CILJNA TOČKA:

pet palcev nad popkom, dva in pol palca levo ali desno od sredine telesa

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

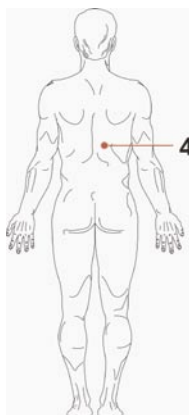
T 3 (BI 20)

CILJNA TOČKA:

na hrbtu, štiri palce pod lopatico, dva palca levo ali desno od hrbtenice

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 90 stopinj

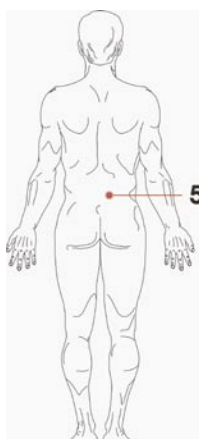
T 5 (BI 23)

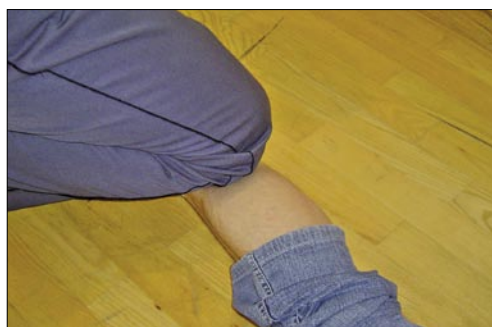
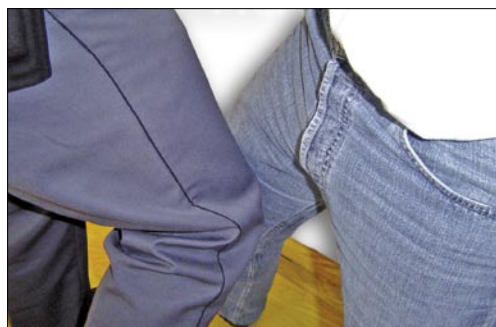
CILJNA TOČKA:

na hrbtu, en in pol palca levo ali desno od hrbtenice, v višini 12. prostega rebra

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 45 stopinj navzdol

Slike 139 - 145: Pritiski na točke na telesu in nogah

PRITISKI NA TOČKE NA VRATU IN GLAVI

VG 1 (CO 22)

CILJNA TOČKA:

sredina jamice pod adamovim jabolkom

SMER UČINKOVANJA:

pritisk noter in navzdol

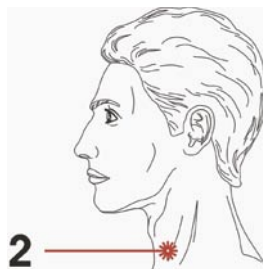
VG 2 (ST 9)

LOKACIJA:

v višini adamovega jabolka,
tik pred sternceidomastoidom

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 45 stopinj noter in navzdol

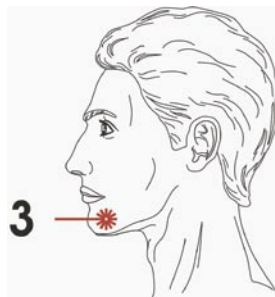
VG 3 (ST 4)

CILJNA TOČKA:

na bradi, pod zunanjim kotom ustnice

SMER UČINKOVANJA:

pritisk pod kotom 45 stopinj navzdol
in proti sredini vratu

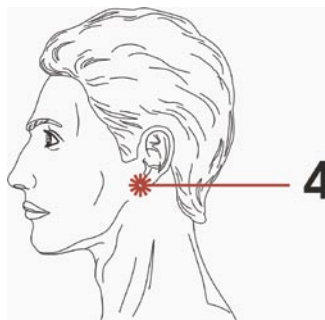
VG 4 (TW 17)

CILJNA TOČKA:

jamica za čeljustjo, pod ušesom

SMER UČINKOVANJA:

pritisk diagonalno proti sredini glave

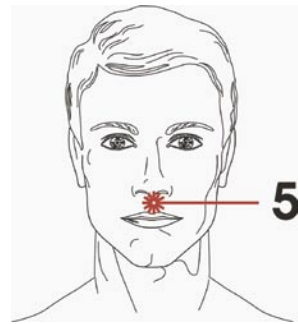
VG 5 (GV 26)

CILJNA TOČKA:

vdolbina med nosom in zgornjo ustnico

SMER UČINKOVANJA:

drgnjenje gor-dol

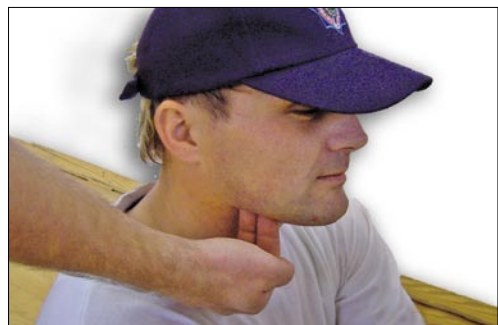
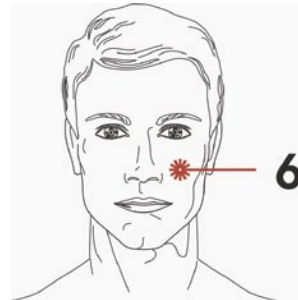
VG 6 (SI 18)

CILJNA TOČKA:

pod ličnico, približno tri palce od
sredine glave

SMER UČINKOVANJA:

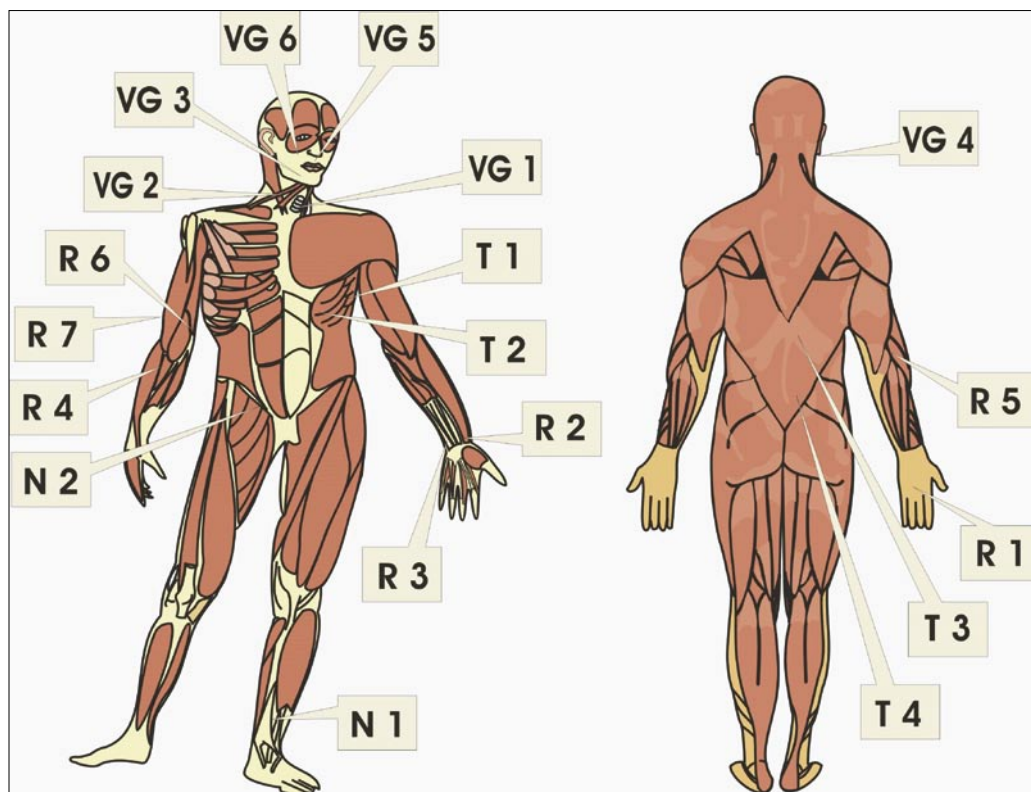
pritisk pod kotom 45 stopinj navzgor

Slike 146-151: Pritiski na točke na glavi in vratu

PREGLED ŽIVČNIH TOČK

Sliki 152 in 153: Pregled živčnih točk na telesu

3.4.3 Uporaba pritiskov v policijskih postopkih

Pritiski na živčne točke so nasploh zelo uporabni, saj so lahko tudi dopolnitev elementom ju-jitsa, za obvladovanje upiranja oseb in odvrčanje neposrednega napada. V policiji pa so pritiski kot elementi fizične sile namenjeni predvsem obvladovanju **pasivnega upiranja oseb**.

Pasivno upiranje v policijskih postopkih pomeni, da se oseba:

- obrne stran od policista
- se prime za predmet
- se usede ali uleže
- ne upošteva zakonitega ukaza (ne izstopi iz prostora, iz vozila ...).

PRED UPORABO PRITISKOV JE POTREBNO OSEBI UKAZATI IN JO OPOZORITI NA UPORABO FIZIČNE SILE!

Sliki 154 in 155: Ukazovanje osebi pred uporabo fizične sile

POSTOPEK S SEDEČO OSEBO

Pritisk se učinkovito izvaja s členkom na ličnico – VG 6 (sliki 156 in 157).

Sliki 156 in 157: Obvladovanje – dvigovanje sedeče osebe

POSTOPEK Z LEŽEČO OSEBO

Pritisk se izvaja hkrati na dve točki, in sicer: s skrčenim sredincem na živčno točko na hrbtu – T 3 in s konico prstov na živčno točko na vratu – VG 2. Tak pritisk povzroči »odpiranje« – sprostitev rok kršitelja. Tako ga policist lahko vklene (sliki 158 in 159).

Sliki 158 in 159: Obvladovanje ležeče osebe

POSTOPEK Z OSEBO, KI SE PRIME ZA PREDMET

Pritisk se lahko izvaja s palcem na zapestju roke – na točko R 2, in s palcem nad komolcem – na točko R 6. Najprej policist na obe točki pritiska, nato pa po točki nad komolcem podrgne s členki. Tako se sprostí prijem osebe in policist ga lahko vklene (sliki 160 in 161).

Sliki 160 in 161: Obvladovanje stoječe osebe, ki se drži za predmet

Če oseba sedi in se hkrati drži za stabilen predmet, policist za dvigovanje osebe uporabi pritisk s prsti na živčno točko na bradi – VG 3. Drugi policist hkrati izvaja pritisk s prsti na drugi roki, in sicer na točki R 3 in R 7 (slika 162).

Slika 162: Obvladovanje sedeče osebe, ki se drži za predmet

POSTOPEK Z OSEBO, KI SE UPIRA MED VRATI

Pri pristopu s sprednje strani – frontalno se lahko uporabi pritisk z iztegnjenimi prsti v dimlje – na točko N 2, kar povzroči, da se oseba upogne (počepne, sključi), s tem pa njen prijem popusti (sliki 163 in 164).

Sliki 163 in 164: Obvladovanje pasivnega upiranja z držanjem med vrati – s sprednje strani

Pri pristopu z zadnje strani pa se učinkovito izvajata pritiska s prsti na točko na nadlahti – R 7 in s skrčenim sredincem na točko na hrbtu ob hrbtenici – T 5 (sliki 165 in 166).

Sliki 165 in 166: Obvladovanje pasivnega upiranja osebe med vrati – z zadnje strani

POSTOPEK V VOZILU

Če se oseba drži za volan, policist izvede pritiska z obema rokama hkrati, in sicer najprej s prsti desne roke na točko za ušesnimi mečicami – VG 4 ali na vratu – VG 2. Pritisk policist usmeri k sebi ali proti vratom vozila. Drugi pritisk pa izvede s prsti druge roke na zapestje – na točko R 2. Osebo pritiska in hkrati vleče iz vozila (slike 168-1). Pred začetkom uporabe sile drugi policist odpne varnostni pas, če je oseba pripeta. Opisan je najpogostejši način izvedbe.

Slike 167–169: Primer obvladovanja pasivnega upiranja osebe v vozilu

3.5 Uporaba individualne telesne sile za potiskanje ali prenašanje oseb

Pravilnik o policijskih pooblastilih med uporabo fizične sile tudi uvršča **neposredno uporabo individualne telesne sile** za potiskanje ali prenašanje oseb. Gre za kontrolirano uporabo telesne sile – moči za obvladovanje kršiteljev. Njeni elementi (tehnike)³² in oblike

³² Obstajajo samo nekatere tehnike za prenašanje osebe, ki se lahko kombinirajo tudi z uporabo palice tonfe.

niso posebej predpisani, policisti pa jih spoznajo na usposabljanjih iz praktičnega postopka s situacijsko vadbo. Individualna telesna sila se lahko uporablja v treh oblikah, in sicer kot:

- prijem za potiskanje osebe
- potiskanje osebe in
- prenašanje osebe.

V nadaljevanju so opisane druge oblike potiskanja in prenašanja oseb, ker so prijemi za potiskanje in prenašanje oseb že opisani in prikazani v poglavju št. **3.1. – Strokovni prijemi!**

PRI UPORABI INDIVIDUALNE TELESNE SILE JE POTREBNO RAVNATI ŠE POSEBEJ PREVIDNO IN KONTROLIRANO (NAČELO STROKOVNOSTI)!

Z UPORABO INDIVIDUALNE TELESNE SILE POLICIST NEPOSREDNO PREMAGUJE SILO (POTISKA) ALI TEŽO (DVIKUJE, PRENAŠA) OSEBE.

Gre za primere, ko policist s silo deluje na telo osebe tako, da jo **potiska** (izjemoma vleče) ali **dvigne zaradi prenašanja**, pri tem pa **ne uporabi** strokovnega prijema ali druge predpisane fizične sile.

DIREKTNO POTISKANJE OSEBE SE PRAVILOMA IZVAJA Z DLANMI OBEH ROK³³ IN ENAKOMERNO!

Izjava se tako, da sta roki ves čas v stiku z osebo. S tem policist prepreči, da bi oseba izgubila ravnotežje in padla ali se spotaknila, omahnila ter se poškodovala. Policist osebo največkrat potiska tako, da jo z rokami prime za roke, za hrbet, prsi ali za ramena, pri vstopanju ali izstopanju iz vozila pa tudi za druge dele telesa (za vrh glave, noge, zadnjico). Izjemoma jo lahko potiska tudi z drugimi deli telesa (z rameni, boki, trupom ...), če jo je potrebno zadržati ali preprečiti dostop ali prehod.

Najpogostejši načini potiskanja osebe kot uporabe fizične sile:

- potiskanje k steni ali predmetu (vozilu), pri izvajanju varnostnega pregleda ali vklepanju (slika 171)
- potiskanje k vozilu ali prostoru ali vanj ter od ali iz njega
- potiskanje k tlom pri izvajanju vklepanja ali vezanja
- potiskanje s telesom za preprečitev vstopa v prostor
- transportni prijem – en policist osebo prime, drugi pa jo potiska – uporablja individualno telesno silo.

---

³³ Izjemoma lahko policist osebo potiska tudi z nogo, za preprečitev upiranja pri varnostnem pregledu, vklepanju ali vezanju.

Slika 170: Potiskanje osebe k zidu

MED TOVRSTNO UPORABO NE ŠTEJEMO **VLEČENJA** OSEBE ZA ROKE!

Navedena uporaba fizične sile se uvršča med navadne prijeme z uporabo individualne telesne sile (poglavje 3.1.).

IZOGIBATI SE JE POTREBNO POTISKANJU OSEBE:

- PO TLEH
- S PRIJEMOM ZA OBLEKO ALI LASE.

PRI PRENAŠANJU OSEBA LAHKO SEDI (POKRČENA) ALI LEŽI (IZTEGNJENA)!

Največkrat se individualna telesna sila uporablja za obvladovanje pasivnega upiranja ali v kombinaciji s strokovnimi prijemi, tako da en policist izvaja vzvodni prijem, drugi pa osebo samo kontrolira z uporabo individualne telesne sile. Oseba se lahko pasivno upira tako, da se usede ali uleže, takrat jo je potrebno dvigniti in odnesti (prenesti, odstraniti) s prijemom pod rokami in nogami.

Za pravilno nošenje je potrebno sedečo osebo prijeti pod rokami in nogami tako, da je (če je le mogoče) obrnjena v smer gibanja. Enako velja za iztegnjeno ali ležečo osebo, vendar je potrebno paziti, da si pri gibanju ne poškoduje glave (slike 171 – 174).

PRI DVIGOVANJU IN PRENAŠANJU OSEBE NAJ SODELUJETA VSAJ DVA POLICISTA!

Slike 171 – 174: Dvigovanje in prenašanje osebe

V SLUŽBENO INTERVENCIJSKO VOZILO OSEBO POLOŽIMO PRAVILOMA Z NOGAMI NAPREJ!

VEČ POLICISTOV LAHKO VARNO PRENAŠA OSEBO TUDI TAKO, DA JE OBRNJENA K TLOM (slika 175)

Sliki 175 in 176: Varno nošenje osebe v vozilo

V vozilo osebo položimo z nogami naprej, s tem preprečimo poškodbe obraza in drugih delov telesa pri izpustitvi iz prijema ter zmanjšamo možnosti za napad na policiste (sliki 177 in 178).

Sliki 177 in 178: Pravilno nošenje osebe v intervencijsko vozilo

3.6 Skupinska uporaba telesne sile

Med pomembne naloge policije sodi tudi vzdrževanje in vzpostavljanje javnega reda in miru, kadar sta množično in huje kršena. To je najpogosteje na športnih prireditvah in drugih javnih zbiranjih ljudi. Za obvladovanje večjega števila ljudi (množice) imajo policisti posebno zaščitno opremo³⁴ (slika 179) in obvladajo posebne »zborne« postopke, s katerimi izvajajo naloge policije, predvsem pa organizirano uporabljajo prisilna sredstva (fizično silo, palico, plinska sredstva ...), to so policisti posebne policijske enote (v nadaljevanju PPE).

Velikokrat lahko skupinsko uporabljajo silo tudi drugi policisti, največkrat pri vzdrževanju javnega reda in miru, pri intervencijah zaradi kršitev, pri katerih sodeluje več oseb. V takih primerih je odločitev o tem, ali je uporaba telesne sile skupinska ali individualna, odvisna od naslednjih pogojev:

- število policistov v povezavi s številom oseb – najmanj dva proti petim ali več osebam
- organiziranost in sočasnost uporabe – vodenje postopka v skladu z usmeritvami za izvajanje intervencije.

OBSTAJATI MORATA OBA POGOJA, SICER NE GRE ZA SKUPINSKO UPORABO TELESNE SILE, AMPAK ZA INDIVIDUALNO.

Slika 179: Policist PPE, v zaščitni opremi za JRM (brez ščita)

³⁴ Med zaščitno opremo spadajo: zaščitna čelada z vizirjem, posebna obleka, borbeni in zaščitni (neprebojni) jopič, zaščitne rokavice, ščitniki za telo, roke in noge, posebni čevlji, plinska maska.

ZA SKUPINSKO UPORABO TELESNE SILE SE ŠTEJE UPORABA VEČJEGA ŠTEVILA POLICISTOV, KI SILO UPORABIJO ORGANIZIRANO IN HKRATI, NA UKAZ NEPOSREDNEGA VODJE ALI TUDI BREZ UKAZA³⁵, ZOPER POSAMEZNIKA ALI MNOŽICO (SKUPINO) LJUDI!

Pravilnik o policijskih pooblastilih opredeljuje skupinsko uporabo telesne sile predvsem za potiskanje, prenašanje večjega števila oseb ter potiskanje in razdvajanje množice.

2. odstavek 81. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih:

»Za uporabo fizične sile se štejejo tudi strokovni pritiski za obvladovanje pasivnega upiranja, individualna ali **skupinska uporaba telesne sile** za potiskanje ali prenašanje oseb in za potiskanje ter razdvajanje množice«.

Za skupinsko uporabo telesne sile gre torej takrat, ko postopek z večjim številom oseb hkrati izvaja več policistov.

V PPE JE SKUPINA SESTAVLJENA IZ PETIH POLICISTOV! ZA SKUPINO LJUDI (MNOŽICO) SE ŠTEJE NAJMANJ PET OSEB!

Koliko policistov sestavlja skupino, razen za PPE, ni **formalno** predpisano ali določeno! V PPE, ki največkrat uporablja fizično silo skupinsko, skupino sestavlja pet policistov (slika 180). Pri odločanju o tem, koliko oseb sestavlja množico, pa je potrebno (analogno) upoštevati določbo 1. odstavka, 105. člena pravilnika³⁶.

Slika 180: Skupina policistov PPE

³⁵ Izjema je določena v 1. odstavku 74. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih, in sicer: »... ob napadu nase ali na druge osebe ali če okoliščine zahtevajo takojšnje ukrepanje«.

³⁶ 1. odstavek 105. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih: »Kadar policist izstrelji opozorilni strel, uporabi strelno orožje ali s prisilnim sredstvom povzroči komu hude ali posebno hude telesne poškodbe ali kadar je bilo, razen sredstev za vezanje in vklepanje, prisilno sredstvo uporabljeno proti petim ali več osebam, mora generalni direktor policije ...«.

Zelo redko skupina policistov **potiska** ali **prenaša** posameznika, čeprav je tudi to možno, (slike 182 – 184). Največkrat gre za skupinsko prenašanje oseb takrat, ko po dva policista prenašata po eno osebo, vsi pa delujejo hkrati in organizirano pod enotnim vodstvom.

Slike 181 – 183: Skupinsko prenašanje osebe

KADAR POLICISTI PRENAŠAJO ALI POTISKAJO OSEBE IN NISO POD NEPOSREDNIM VODSTVOM, SE TO PRAVILOMA **NE ŠTEJE** ZA SKUPINSKO UPORABO TELESNE SILE!

Če v postopku več patrulj ali policistov uporabi telesno silo za prenašanje večjega števila oseb (dva neseta eno osebo), se to ne šteje za uporabo skupinske, ampak individualne telesne sile, ker ne gre za organizirano uporabo pod enotnim vodstvom (slika 184).

Slika 184: Prenašanje osebe – uporaba individualne telesne sile

NAČINI SKUPINSKE UPORABE TELESNE SILE – POTISKANJE IN RAZDVAJANJE

Najpogosteje **skupinsko** uporabijo telesno silo policisti PPE, ki so za to tudi opremljeni in se redno usposablajo. Delujejo v skupinah ali oddelkih (slika 185).

Slika 185: Oddelek policistov PPE, pripravljen na uporabo sile

Potiskanje množice oseb

Potiskanje množice poteka tako, da jo policisti samo s telesom ali z rokami potiskajo v natančno določeno smer ali s silo telesa in rok preprečujejo dostop na določen kraj ali v določen prostor.

ZA POTISKANJE MNOŽICE SE UPORABLJA ENOJNA ALI DVOJNA VRSTA (KORDON) POLICISTOV (sliki 186 in 187)!

Sliki 186 in 187: Policisti PPE, pripravljeni za potiskanje množice

Policisti se pri potiskanju lahko premikajo (slika 188) proti množici ali pa stojijo na mestu. Za zaščito imajo lahko ščit ali palico tonfo, ki jo držijo z obema rokama tako, da je pravokotni ročaj obrnjen navzdol ali proti telesu.

Slika 188: Gibanje proti množici

PRI POTISKANJU POLICISTI OSEB NE SMEJO **UDARJATI** Z ROKAMI, NOGAMI, S ŠČITOM, S TONFO ALI DRUGIMI PREDMETI!

V vseh navedenih primerih je potrebno upoštevati načelo sorazmernosti – moč upiranja oseb v povezavi z možnostjo nastanka posledic. Kadar je množica agresivna in se aktivno upira, lahko policisti za potiskanje uporabijo palice tonfe, vendar se takšna uporaba sile šteje za uporabo palice (odrivanje), in ne za uporabo skupinske telesne sile.

Razdvajanje množice

Razdvajanje množice se izvede tako, da policisti s telesom ali z rokami potiskajo osebe narazen v natančno določeno smer ali jim s telesno silo in rokami preprečujejo združitev. S tem zavarujejo območje in omogočijo dostop na določen kraj ali v določen prostor določenim osebam (z vozili ali brez njih). Lahko pa s tem tudi zavarujejo poškodovano osebo, da ji neovirano omogočijo prvo pomoč.

MNOŽICO RAZDVAJAJO POLICISTI V »**KLINU**« ALI »**KORDONU**« (slike 189–191)!

Klin lahko izvaja skupina ali oddelek policistov, odvisno od agresivnosti – aktivnosti množice.

Sliki 189 in 190: Klin in dve vrsti (kordon) policistov, pripravljenih za razdvajanje množice [oddelek]

Slika 191: Klin skupine policistov PPE

Policisti se pri razdvajanju množice premikajo proti njej (slika 192). Lahko so zaščiteni s ščitom ali imajo palico tonfo, ki jo držijo z obema rokama.

Slika 192: Gibanje policistov za razdvajanje množice

PRI RAZDVAJANJU MNOŽICE Z UPORABO TELESNE SILE POLICISTI OSEB PRAVILOMA NE SMEJO **UDARJATI** Z ROKAMI, Z NOGAMI, S ŠČITOM, S TONFO ALI DRUGIMI PREDMETI!

Kadar je množica agresivna in se aktivno upira, lahko policisti za razdvajanje uporabijo palice tonfe, vendar se takšna uporaba sile šteje za uporabo palice (udarjanje ali odrivanje), in ne za uporabo skupinske telesne sile.

4. SAMOBRAMBA IN NJENI ELEMENTI

4.1 Splošno o samoobrambi

Samoobramba je način borjenja z vsem telesom, predvsem pa z rokami in nogami. Je borilna veščina (tudi borilni šport), ki se je prvotno razvila na vzhodu, na Japonskem, v Indiji in na Kitajskem, v začetku 16. stoletja. Vsebuje različne elemente obramb in napadov.

Reakcije napadenih so lahko različne. Največkrat napaden človek od strahu otrpne ali pa brezglavo maha okoli sebe, tako da se hitro utruji, obramba pa je neučinkovita. Napadalcu se lahko uspešno upre le oseba, ki ostane pri napadu prisebna in načrtno reagira na napad; to pa je lahko le tista, ki se zaveda svojega znanja in sposobnosti.

Izbira sredstev za obrambo je velika in je odvisna od **usposobljenosti** in **psihofizične sposobnosti** tistega, ki se brani. Tako npr. človek, ki se zna boriti s pestmi, ne bo poskušal metati, dober odbojkar ali rokometas pa bo uspešnejši v udarjanju, kot pri izvajanju vzvodov. Pri vadbi samoobrambe je, podobno kot pri drugih borilnih veščinah, pomembna tudi **koncentracija**. Ko je nekdo napaden, se v njegovem telesu začne proces, ki povzroči **strah**. Ta se lahko navzven kaže na različne načine, odvisno od posameznika.

Večina napadenih pa se počuti neprijetno, dihati začne hitreje, začne se znojiti, poveča se njegov srčni utrip, tresejo se mu roke in noge. To je normalen proces pri vseh ljudeh, še posebno pri tistih, ki ne trenirajo. Z rednimi vajami se lahko ta proces ublaži ali celo odpravi. Z vajami samoobrambe se poveča samozaupanje in tudi ublaži ali celo odpravi strah. Koncentracija se pridobiva na različne načine, najpreprosteje pa z dihanjem, pravilnim položajem in pogledom, ki mora biti »skozi« napadalca. Pri policistih je nelagodni občutek še večji, **ker se od njih pričakuje, da bodo v vsaki akciji uspešni**.

OSNOVNO SPLOŠNO VODILO V SAMOBRAMBI JE, UBRANITI SE Z NAJUČINKOVITEJŠO METODO, PRI TEM UPORABITI VSA ZNANJA IN SPOSOBNOSTI IN HKRATI POVZROČITI ČIM MANJ ŠKODE.

Znano je, da so v športni borbi ali pri odvrčanju napada predvsem pomembni naslednja načela:

- taktična in tehnična pripravljenost (vzdržljivost, iznajdljivost),
- kombinirana uporaba elementov (prehajanje iz enega elementa v drugega),
- sposobnost, da z minimalno porabo energije dosežemo želeni cilj.

Pomembni so tudi drugi elementi, npr.: sposobnost hitre analize fizične moči in sposobnosti napadalca, zavedanje lastnih psihofizičnih sposobnosti in hitrost reakcije na napad – izvedbe obrambe.

4.2 Samoobramba v policiji³⁷

Policisti vsak dan uporabljajo samoobrambo pri izvajanju policijskih nalog, zato morajo poznati njena osnovna splošna načela ter posamezne elemente borilnih veščin. Za uspešno in učinkovito strokovno opravljanje nalog se morajo znati braniti, kadar so napadeni, in pri tem povzročiti čim manj poškodb in druge škode. Pri svojem delu so omenjeni z zakonskimi predpisi in drugimi načeli ter pravili stroke.

Za učinkovito uporabo samoobrambe in tudi fizične sile kot prisilnega sredstva nasploh v policiji so potrebne **redne vaje**, saj se morajo policisti zavedati, da utrjujejo nekaj, kar jim lahko zelo olajša vsakodnevno delo in rešuje življenje. Poleg tega se je potrebno zavedati, da do brezhibne izvedbe posameznega elementa niso dovolj samo redne in pravilne vaje, ampak tudi **praktične izkušnje**. Šele ko bo policist določeno znanje ali veščino v praksi uporabil ob pravem trenutku in brez strahu, da mu lahko spodleti, bo pridobil samozaupanje in bo fizično silo uporabljal strokovno in uspešno.

Dobro poznavanje elementov fizične sile in samoobrambe torej policistom omogoči, da za obvladovanje nasilnežev ali napadalcev lahko uspešno uporabijo milejše prisilno sredstvo.

POLICIST MORA ZNATI HITRO ODVRNITI NAPAD IN PREITI V UČINKOVIT OBVLADOVALNI PRIJEM!

Policisti morajo opraviti policijsko nalogo, hkrati pa morajo znati uspešno braniti sebe in druge, da jo lahko izvedejo. Zato morajo poznati samoobrambne elemente, taktiko in tehniko za njihovo uporabo, poleg tega pa morajo biti dovolj psihofizično pripravljene, saj so napadalci v postopkih mnogokrat močnejši³⁸ od njih.

4.3 Napad in obramba

Osnovna pojma iz samoobrambe sta:

- **napad** in
- **obramba**.

NAPAD je v Pravidniku o policijskih pooblastilih opredeljen kot oblika aktivnega ravnanja, pri kateri je namen kršitelja, poškodovati, onеспособiti ali celo vzeti življenje policistu ali komu drugemu. Enako se šteje tudi napad na objekt, ki ga policist varuje. Napad se lahko izvede s fizično silo, orožjem, orodjem in drugimi predmeti.

³⁷ Samoobramba v policiji temelji na borilni veščini ju-jitsu, ki vsebuje vse elemente (prijemne, udarce, mete ...), ki so vsebovani in prikazani v priročniku.

³⁸ Pomeni, da so višji, težji, ali obvladajo borilne veščine ter druge spretnosti.

TUDI KADAR OSEBA NAMERAVA Z NAPADOM PREPREČITI IZVEDBO POLICIJSKE NALOGE, MORA POLICIST UPORABITI ELEMENTE FIZIČNE SILE IN VSA NAČELA SAMOOBRAMBE, DA JO OBVLADA!

V samoobrambi lahko pride do **napada** iz različnih **smeri** (slika 196). Lahko je napad izveden iz ene ali pa iz dveh smeri hkrati. Zato je potrebno vaditi tehnike na različne načine ter pri tem upoštevati vse možne strani, kot tudi **trinivojsko delitev telesa**:

- zgornji del – glava
- srednji del – prsi in
- spodnji del – od pasu navzdol.

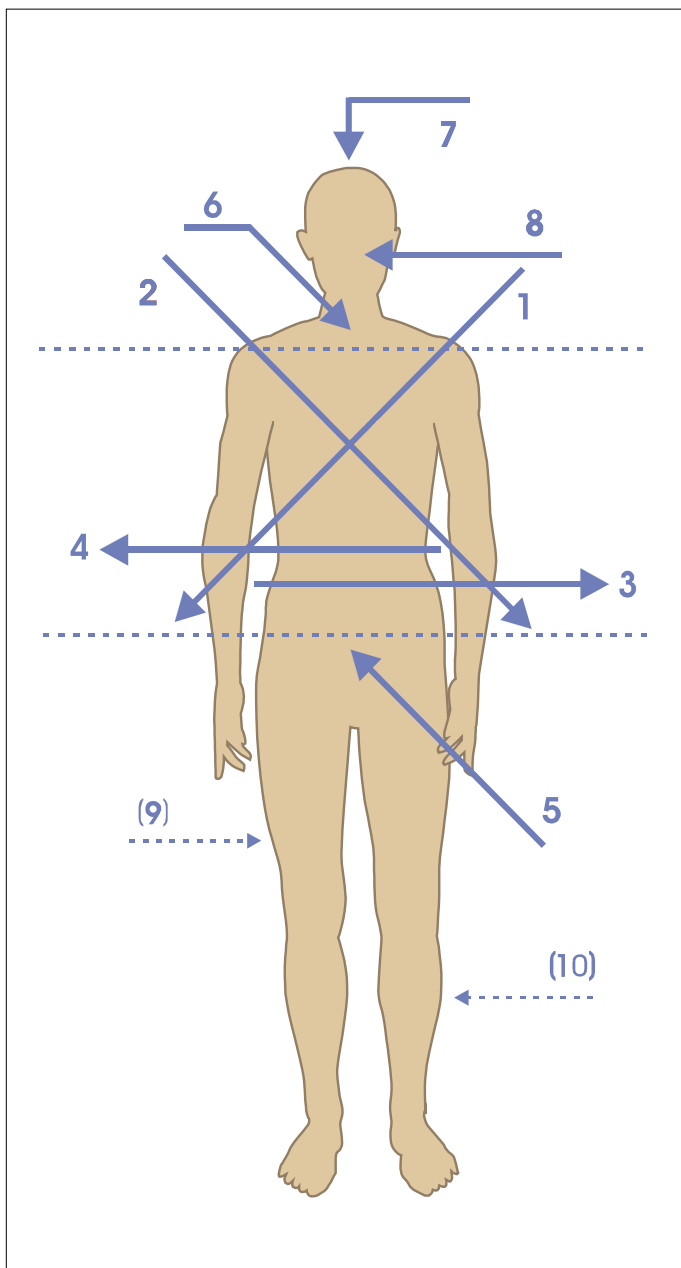
NAPAD JE POTREBNO PRIČAKOVATI IZ KATERE KOLI SMERI V ENEGA OD TREH DELOV TELESA!

Za osnovno poznavanje je potrebno razlikovati naslednje osnovne smeri napada, in sicer:

- od zgoraj navzdol – naravnost
- od zgoraj navzdol – z leve ali desne smeri
- naravnost
- od spodaj navzgor – naravnost
- od spodaj navzgor – z leve ali desne smeri.

Napadi so lahko usmerjeni v različne dele telesa, tako je ciljev napada veliko več kot smeri. Policisti morajo poznati in pričakovati napad iz navedenih smeri, poleg tega pa morajo varovati predvsem vitalne dele telesa.

1. smer diagonalno navzdol od leve rame proti desnemu boku
2. smer diagonalno navzdol od desne rame proti levemu boku
3. smer vodoravno od levega proti desnemu boku
4. smer vodoravno od desnega proti levemu boku
5. smer od desne spodnje strani proti trebuhu
6. smer od zgoraj navzdol v prednji del (vrat, zgornji del prsi ali obraz)
7. smer navpično v glavo ali hrbet
8. smer naravnost (direktno) v obraz
9. smer vodoravno od levega proti desnemu zgornjemu delu nog (ali obratno)
10. smer vodoravno od levega proti desnemu spodnjemu delu nog (ali obratno)

Slika 193: Smeri [cilji] napadov

NAPAD JE VSAKA AKTIVNOST OSEBE – KRŠITELJA ZA PREPREČITEV POLICIJSKE NALOGE ALI POVZROČITEV POŠKODBE (SMRTI) POLICISTA ALI KOGA DRUGEGA³⁹!

³⁹ V to ni vključen napad na objekt, ki ga policist varuje.

Za odvrnitev omenjenih aktivnosti mora policist obvladati posamezne samoobrambne elemente in jih znati tudi kombinirati med seboj.

OBRAMBA JE SESTAVLJENA IZ RAZLIČNIH AKTIVNOSTI POLICISTA, S KATERIMI PREPREČI NAPAD ALI OBVLADA NAPADALCA!

Med aktivnostmi, ki so sestavni del uspešne obrambe, so najpomembnejše:

- pravilna postavitev (vzdrževanje varnostne razdalje)
- umikanje, izmikanje napadu, ne glede na smer
- poznavanje blokad predvsem z roko (obstajajo tudi blokade z nogo)
- kombiniranje elementov fizične sile (prehajanje iz ene aktivnosti v drugo).

Poleg naštetih so še nekatere druge aktivnosti, ki so prav tako pomembne za uspešno izvedbo postopka, npr.: komunikacijske, psihološke spretnosti in taktika izvajanja postopka, policisti pa jih spoznavajo med praktičnim postopkom in situacijsko vadbo, v katero je vključena tudi samoobramba.

4.4 Stabilni položaji policistov za izvajanje elementov samoobrambe

Vsaka borilna veščina pozna določene začetne položaje, iz katerih se izvajajo napadalne ali obrambne akcije. Položaje je potrebno poznati in vaditi iz naslednjih razlogov:

- izvajalcu omogočajo stabilno lego telesa v vsakem trenutku
- so trden temelj, saj omogočajo ofenzivno in defenzivno tehniko
- omogočajo hiter prehod iz ene akcije v drugo, iz obrambe v napad
- omogočajo tekoč prehod iz enega položaja v drugega.

Položaji v policijski samoobrambi so predvsem **položaji telesa policista**, ki samo njemu omogočajo naštetosti možnosti glede na napadalca oziroma osebo, s katero ima postopek. S položaji ohranja stabilnost in ravnotežje. Če jih pravilno izvede, mu omogočajo hiter prehod iz obrambe v napad ali iz enega položaja v drugega. Izvajati jih je potrebno s prenosom telesne teže. V program samoobrambe za policiste so vključeni naslednji osnovni položaji, ki so povzeti iz karateja:

- osnovni, sonožni položaj – HEIKO DACHI
- sprednji položaj – ZENKUTSU DACHI
- zadnji položaj – KOKUTSU DACHI
- srednji – jahalni položaj – KIBA DACHI in
- univerzalni – borbeni položaj – FUDO DACHI.⁴⁰

⁴⁰ Ta položaj ni na sliki, je podoben sprednjemu, vendar je težišče porazdeljeno na obeh nogah zaradi boljše gibljivosti.

Vsi naštetih so stabilni položaji, pri katerih policist kolena potiska navzven, stopala pa so vseskozi na tleh. Vsak položaj mora imeti natančno določeno lego bokov. Ta je določena z razdaljo od »sprednje« (naprej postavljene) noge do bokov in od razdalje od bokov do »zadnje« noge. Pri položajih, iz katerih se izvaja predvsem obrambna tehnika, so boki zadaj. Napadalne tehnike, kot so udarci, sunki, se izvajajo z boki spredaj. Pri gibanju z boki policist učinkuje na svoje celotno telo, zato so položaji telesa pri tem zelo pomembni, ker sta s tem neposredno povezani hitrost in pravilnost izvajanja drugih tehnik (slike 195–198).

HEIKO DACHI

ZENKUTSU DACHI

KOKUTSU DACHI

KIBA DACHI

Slike 194–197: Položaji za izvajanje samoobrambnih tehnik

Pri vadbi policijske samoobrambe je potrebno poznati tudi nekaj **osnovnih postavitev⁴¹ policistov**, in sicer iz več razlogov:

- zaradi varnosti policista,
- zaradi stabilnosti in učinkovite možnosti za izvedbo določenega elementa,
- zaradi možnosti presenečenja – izvedbe učinkovite taktike.

⁴¹ Postavitve se razlikuje glede na to, kje in kako policist stoji glede na osebo, s katero ima postopek.

Glede na omenjene razloge je potrebno samoobrambo tudi vaditi iz štirih postavitev, in sicer:

- postavitev policista pred osebo – frontalno
- postavitev policista pred osebo – polbočno
- postavitev policista s strani – bočno in
- postavitev policista za osebo.

Frontalna postavitev za izvajanje policijskih postopkov ni najbolj primerna, zato policisti večinoma uporabljajo polbočno ali bočno postavitev, ki je varnejša. To je postavitev, pri kateri policist stoji polbočno pred napadalcem, na razdalji nekaj več, kot je dolžina iztegnjene roke. Če je izvajalec desničar, se bo postavil tako, da bo z levo stranjo telesa bližje osebi, to je na desno stran (gledano od napadalca), če je levičar, pa obratno (slika 198).

Slika 198: Polbočna postavitev za izvedbo postopka

4.5 Načini umikanja – izmikanja napadom⁴²

Za preprečitev ali odvrnitev napada velikokrat zadostuje že pravočasno in pravilno gibanje. Najpogostejše je gibanje nazaj, odmik od točke napada in krožno gibanje levo ali desno, v kombinaciji z blokado, možno, vendar redkejše, pa je umikanje s telesom (umikanje gor-dol, vstran). Za osvojitve takih načinov umikanja je potrebno veliko vadbe borbenih tehnik karateja – »sparinga«.

Osnovna načina izmikanja napadom sta:

- odskok ali umik nazaj
- umik vstran (levo ali desno).

⁴² To so različni načini gibanja, reakcije za odvrnitev napada! Policist mora biti pozoren in vedno pričakovati neposredni napad, samo tako se mu lahko pravočasno izogne.

Navedena najpogostejša načina umikanja sta velikokrat tudi spontana, naravna, instinktivna. Napadi so večinoma usmerjeni naravnost, saj je napadalec največkrat spredaj (sliki 199–200).

Sliki 199 in 200: Umik pred napadom – gibanje (odskok) vstran

Slika 201: Umik pred napadom – gibanje (odskok) nazaj

Umikanje v levo ali desno (gledano iz smeri napada) je zelo učinkovito in izhaja iz različnih borilnih veščin: aikido, boks, karate. Gre za polkrožni umik, s katerim se napadeni izogne napadu, lahko pa hkrati tudi preusmeri napadalčevo silo, s tem poruši njegovo ravnotežje, stabilnost, vendar za to porabi zelo malo energije.

Poleg že omenjenih načinov umikanja – gibanja za odvrnitev napada obstajajo tudi drugi, ki pa jih ni potrebno posebej opisovati, saj so za vadbo preprosti in so bolj odvisni od individualne sposobnosti napadenega ter njegove iznajdljivosti. To so različni umiki, izmikanje s telesom, ki so neposredno odvisni od vrste in smeri napada.

VELIKOKRAT JE PRESTREZANJE NAPADA UČINKOVITEJŠE OD UMIKANJA PRED NAPADOM!

Gre za sunkovito gibanje proti napadalcu, s katerim se skrajša razdalja in prepreči ali zmanjša moč napada. Gibanje policist lahko kombinira z blokado in udarcem (sliki 202 in 203).

Sliki 202 in 203: Prestrezanje napada

4.6 Blokade z roko

Blokade z roko so posebna oblika odvrčanja napadov, ki se uporabljajo za obrambo pred napadom z roko, nogo ali s predmeti. Namen in cilj blokade ni povzročitev bolečine osebi, ampak predvsem:

- odvrniti napad in
- spremeniti smer napada.

Za učinkovito izvedbo blokade sta potrebni popolna kontrola telesa in koncentracija, saj mora biti izvedena hitro, odločno (močno) in predvsem pravočasno. Blokade se lahko izvajajo statično ali v kombinaciji z gibanjem.

Udarne površine pri blokadah je največkrat podlaktnica (slika 204), lahko pa se izvajajo tudi z odprto dlanjo (TEISHO) ali z robom dlani (SHUTO).

Slika 204: Površina za izvajanje blokad

Blokade se delijo glede na **smer gibanja** in **udarno površino**. Lahko se izvajajo z eno ali z obema rokama hkrati. Osnovne blokade z roko so:

● **AGE UKE** – zgornja blokada (sliki 205 in 206)

● **SOTO-UCHI UKE** – stranska blokada (slike 207–209)

● **GEDAN BARRAI** – spodnja blokada (sliki 210 in 211)

● **SHUTO UKE** – stranska blokada z robom dlani (slika 212)

● **JUJI UKE – križna zgornja in spodnja blokada** (slike 213–216)

Pri napadu z nevarnimi predmeti je blokade priporočljivo izvajati z gibanjem v smeri napada. S tem policist napadalcu poruši ravnotežje in (kar je še pomembnejše) zmanjša moč napada!

4.7 Kombinacije elementov fizične sile – obrambe od napadov

Kombinacije elementov fizične sile so različne, poznati jih je potrebno predvsem zaradi obvladovanja aktivnega upiranja in odvrčanja napadov. Znati je torej treba uporabiti **elemente fizične sile** (strokovne prijeme, pritiske, udarce, mete) in samoobrambe (gibanje, izmikanje, blokade) kombinirano in povezano, tako da je sila uporabljena sorazmerno in hkrati učinkovito.

KOMBINACIJA ELEMENTOV FIZIČNE SILE POMENI IZVAJANJE POSAMEZNIH ELEMENTOV V TAKŠNEM ZAPOREDJU, KOT JE POTREBNO ZA UČINKOVITO OBVLADANJE UPIRANJA ALI OBRAMBO PRED NAPADOM!

Zaporedja so lahko različna, zato je izvedba vedno odvisna od konkretne situacije in od znanja ter usposobljenosti policista. Policisti morajo že med usposabljanjem vaditi najpogostejše kombinacije, tako da jih v praksi izvajajo čim bolj spontano.

Največkrat so kombinacije potrebne za obvladovanje aktivnega upiranja s fizično silo, orodjem, predmeti, orožjem ter tudi za odvrčanje napadov s temi sredstvi. Tudi za obvladovanje pasivnega upiranja je potrebno elemente fizične sile kombinirati!

Glede na to, kaj osebe uporabljajo pri upiranju ali napadu, se kombinacije (aktivnosti policistov) delijo na:

- kombinacije za obvladovanje neoboroženih kršiteljev – napadalcev
- kombinacije za obvladovanje oboroženih kršiteljev – napadalcev.

OMENJENE KOMBINACIJE PROTI ENI OSEBI PRAVILOMA IZVAJATA DVA, LE IZJEMOMA VEČ POLICISTOV HKRATI⁴³!

Najpogostejše kombinacije, ki jih morajo policisti poznati za učinkovito uporabo fizične sile in samoobrambo:

- strokovni prijem – udarec – strokovni prijem,
- udarec – strokovni prijem – podiranje – strokovni prijem,
- blokada – met (udarec) – strokovni prijem,
- strokovni pritisk – strokovni prijem.

Pri naštetih kombinacijah elementov je potrebno upoštevati tudi ustrezne položaje telesa in gibanja.

KOMBINACIJE RAZLIČNIH ELEMENTOV JE POTREBNO REDNO VADITI IN JIH POVEZOVATI S PRAVILNIM KOMUNICIRANJEM S KRŠITELJEM – Z OPOZORILI IN UKAZI!

⁴³ Praviloma uporabljata fizično silo proti eni osebi hkrati največ dva policista, in sicer tako, da je eden izvajalec, drugi pa mu pomaga, opazuje okolico, varuje osebo, ji ukazuje ali jo opozarja.

PRIKAZ NEKATERIH KOMBINACIJ (slike 217–232)

1. BLOKADA
STROKOVNI
MET
STROKOVNI
PRIJEM

2. UDAREC
(KONTROLA)
STROKOVNI
PRIJEM
PODIRANJE
STROKOVNI
PRIJEM

3. BLOKADA
STROKOVNI
UDAREC
STROKOVNI
PRIJEM
PODIRANJE
STROKOVNI
PRIJEM

4. STROKOVNI
UDAREC
Z NOGO

STROKOVNI
MET

STROKOVNI
PRIJEM

Možnih kombinacij pri uporabi fizične sile je še več, učinkovitost izvedbe pa je neposredno odvisna od telesnih sposobnosti in usposobljenosti posameznika, zato je potrebno uporabo fizične sile stalno vaditi in vzdrževati ustrezno psihofizično zmožnost.